

Ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser

Recognition of foreign judicial decisions outside the Procedural Code

Dette billede efter Ukendt forfatter er licenseret under CC BY

Forfatter: Esther Dam Simonsen

Vejleder: Anders Ørgaard

Indholdsfortegnelse

1. Abstract.....	6
2. Indledning.....	8
2.1. Afgrænsning.....	9
3. Domsforordninger og -konventioner.....	11
3.1. Den nordiske Domskonvention.....	11
3.2. Bruxelleskonventionen.....	12
3.3. Luganokonventionen.....	12
3.4. Bruxelles I-forordningen.....	12
4. Metodeafsnit.....	14
5. Historisk afsnit.....	16
6. Hvad er en retsafgørelse?.....	19
6.1. Konstitutive/deklaratoriske domme.....	19
6.1.1. Kritik af sondringen.....	21
6.2. Retskraft.....	21
6.2.1. Indholdet.....	22
7. Domsanalyse.....	24
7.1. UfR 2001.1949 Ø.....	24
7.1.1. Anerkendelse eller bevismæssig værdi?.....	27
7.2. UfR 2011.3001 V.....	28
7.3. Opsamling.....	29
8. Anerkendelse.....	30
9. Ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.....	31
9.1. Kompetence.....	31
9.1.1. Gyldig værnetingsaftale.....	31
9.1.2. Klarhed og tydelighed i værnetingsaftalen.....	33

9.1.3.	Stiltiende værnetingsaftaler.....	35
9.1.4.	Stedlig værnetingsaftale og stiltiende lovvalgsaftale.....	35
9.1.5.	Sager mod erhvervsdrivende.....	36
9.1.6.	Fast ejendom	36
9.1.7.	Opfyldelsesværneting.....	36
9.1.8.	Deliktsværneting	37
9.1.9.	Forbrugerværneting.....	37
9.2.	Gyldighed og endelighed.....	38
9.3.	Ordre public.....	39
9.4.	Rigtigheden	42
9.5.	Fejl og mangler.....	43
9.6.	ikke-uforenelig med tidligere afgørelser	44
9.7.	Konkluderende	46
10.	Bevisvirkningen	47
10.1.	Hvad er bevisvirkning?.....	47
10.2.	Hvad er et bevis?	48
10.3.	Processuel eller materiel bevisvirkning?	48
10.4.	Krav til bevisvirkningen	49
10.5.	Delkonklusion.....	49
11.	Eksekution.....	50
11.1.	Hvad er eksekution?	50
11.2.	Før 1933.....	50
11.3.	RPL § 479	51
11.3.1.	Vedtagelser.....	51
11.3.2.	Hensynet bag § 479	52
11.4.	Perspektivering	52

11.4.1.	Bruxelles I-forordningen	52
11.4.2.	Den nordiske Domskonvention	53
11.5.	Konkluderende.....	53
12.	Retspolitisk.....	55
12.1.	Civiliserede samfund	55
12.2.	Skadende for det nordiske samarbejde?	56
12.3.	Forumshopping	56
12.4.	Fremmedes regelsæt	57
12.5.	Præjudicerende virkning	57
12.6.	Appelret	57
12.7.	Voldgiftsdomme	57
12.8.	Afgivelse af suverænitet	58
12.9.	Forhandling.....	58
12.10.	Har det haft den ønskede effekt?	59
13.	Skandinavisk retstilstand.....	61
13.1.	Norge	61
13.2.	Sverige	63
13.3.	Opsamling.....	63
14.	Diskussion.....	64
15.	Konklusion	66
16.	Underskrift og anslag	68
17.	Litteraturliste.....	69
	Bøger	69
	Artikler	69
	Skandinavisk litteratur.....	70
	Love og konventioner.....	70

Forarbejder	70
Retspraksis.....	71

1. Abstract

The purpose of this thesis was to investigate how foreign judicial decisions can be recognized in Denmark outside the Procedural Code.

Through analysis of the law, judgement rules and literature this question has been sought answered. Before 1932 Denmark was quite liberal in the way they recognized foreign judicial decisions. The court would set up three conditions which had to be met before they could recognize the judicial decision. Those three were that;

- The foreign must have had the right competence to rule in the case accordingly to the Danish venue rules
- The judicial decision had to align with Danish ordre public
- The foreign country had to be a civilised society¹

In 1932 Denmark joined the Nordic Judgement Convention. Because of this, a new article was added to the Danish Administration of Justice Act. The new art. 223 a now stated, that the Minister of Justice should make decisions on who's judicial decisions Denmark wanted to recognize. In the beginning it was a requirement that there should be a mutual recognition from the other country. This was written out of the article in 1978, so that the minister could pick any country he wanted as long as it was in alignment with Danish ordre public.

The thought behind adding this new article to the law, was that the other Nordic countries were not as liberal as Denmark, and Denmark didn't want to risk giving other countries than the Nordic ones an easier access to be recognized. Denmark also thought that they would have stronger grounds with the new article in place, if they had to negotiate bilateral treaties with other nations about recognition of each other's judicial decisions.

In newer time there has been some interesting rulings from the Danish courts where the problem of recognition outside the Procedural Code has been the issue. UfR 2001.1949 Ø and UfR 2011.3001 V are the only two court rulings that treat this issue. In UfR 2001.1949 Ø the court has opened for a recognition outside the Procedural Code whereas UfR 2011.3001 V did not allow this, but still treated the foreign judicial ruling with some of the same requirements.

¹ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 394

From the first ruling in 2001 some requirements can be extracted. These requirements that a foreign judicial decision must fulfil for being able to be recognized in Denmark are:

- The foreign court must be the right competence to rule in the case accordingly to the Danish venue rules
- The foreign judicial decision must be valid and final
- The judicial decision must align with Danish ordre public
- The judicial decision must overall be correct
- The judicial decision cannot have any major flaws and
- The judicial decision must not be contradicting with any other decision

If these requirements are met, a Danish court can recognize a foreign judicial decision, even though art. 223 a in the Danish Administration of Justice Act clearly states otherwise.

If recognized, the judicial decision will be able to be executed in Denmark, even though art. 479 in the Danish Administration of Justice Act states, that the Minister of Justice also has to make decisions on which countries judicial decisions can be executed in Denmark.

2. Indledning

Problemstillingen i denne afhandling er at undersøge, om der findes en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.

I et mere og mere globalt og internationalt verdenssamfund er det vigtigt for udviklingen af netop dette, at staterne vil anerkende hinandens retsafgørelser. Der er et behov for at undgå haltende retsforhold hvor der kan være modsatrettede afgørelser på tværs af landegrænserne.² Med den globale handel er det vigtigt, at parterne har frihed til at indgå aftaler på de vilkår som de ønsker. Der må altså ikke være national lovgivning, som bremser parternes partsautonomi. Hvis staterne virkelig skal vise respekt for og nære tillid til hinanden, er det en vigtig brik i dette spil, at ville anerkende hinandens retsafgørelser. Det modsatte hensyn er dog især den tabende parts retssikkerhed. Der skal være sikkerhed for, at retssagen har været retfærdig og at ordre public er blevet overholdt.³

Ved lov nr. 340 af 23. december 1932 blev § 223 a indsat i Retsplejeloven (RPL). Dette ændrede retstilstanden fra en gængs anerkendelse af udenlandske retsafgørelser i Danmark til at indsnævre denne adgang til anerkendelse betydeligt. Af denne bestemmelse følger nemlig modsætningsvist, at fremmede domme ikke har retskraft i Danmark, med mindre Justitsministeriet har truffet bestemmelse herom, jf. RPL § 223 a.⁴

Når det nu står så klart i RPL, hvorfor så overhovedet fortsat diskutere dette? Det kan diskuteres, da domstolene har mulighed for at have en retsskabende virksomhed. Dette har især betydning i forholdet til samfundsudviklingen. Der er flere områder i dansk ret, som er skabt gennem domstolene. Her kan nævnes forholdet mellem naboejere. I forbindelse med industrialiseringen i begyndelsen af 1900-tallet, kom almindelige beboelsesejendomme og fabrikker pludselig til at ligge side om side. Her blev der gennem retspraksis udviklet retsgrundsætninger på området. Et område som aftaleretten er også blevet udviklet gennem domstolene, når lovgiver ikke har kunnet følge med samfundsudviklingen.⁵

Det kan altså ske, at lovgivningen på et tidspunkt bliver forældet og ikke opdateret hurtigt nok. Når samfundet bevæger sig i én retning, men lovteksten bliver stående, kan der være hensyn, som ikke længere er hensigtsmæssige. Det globale handelssystem har ændret sig meget siden 1932, hvor § 223

² Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 120

³ Christensen, Thomas E, UfR 2015B.387 sp. 388

⁴ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 892f

⁵ Evald, Jens, At tænke juridisk, s. 50f

a blev indsat i RPL. Det er derfor interessant at kigge på, hvilke domme der har været på området siden da. Det kan jo være, at det er domstolene, som skal være med til at åbne op for en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, idet RPL ikke tillader det. Dommen UfR 2001.1949 Ø viser i hvert fald, at der nok godt kan være sket noget på dette område.

Adgangen til at anerkende udenlandske retsafgørelser hænger uløseligt sammen med adgangen til rent faktisk også at kunne eksekvere og fuldbyrde disse. Samme år som § 223 blev indsat i RPL blev § 479 nyaffattet. Her har Justitsministeren ligeledes adgang til at fastsætte bestemmelser om, hvilke nationers retsafgørelser og vedtagelser der kan fuldbyrdes i Danmark.

Der er siden 1932 heldigvis sket meget på det internationale retslige samarbejde, hvor flere konventioner om anerkendelse og fuldbyrdelse af staters retsafgørelser er blevet udarbejdet.

Den klare hovedregel er stadig den, at udenlandske retsafgørelser ikke kan anerkendes i Danmark, med mindre Justitsministeren har fastsat bestemmelse herom, jf. RPL § 223 a. Men er der alligevel blevet åbnet op for en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser i Danmark med UfR 2001.1949 Ø hvor to argentinske domme blev lagt til grund for domsafsigelsen?

2.1. Afgrænsning

Denne afhandling vil omhandle de sager, som kan indeholdes i de forskellige domskonventioner, men som alligevel ikke hører herunder, da staterne ikke er en del af de overenskomster. Det er altså de samme slags retsafgørelser, som overenskomsterne regulerer blandt de deltagende stater.

Den nordiske Domskonvention, Bruxelles I-forordningen og Luganokonventionen finder anvendelse på borgerlige retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område. Bruxelles I-forordningen og Luganokonventionen specificerer, at dette ikke gælder sager vedrørende skat, told eller administrative anliggender, jf. art. 1 i begge.

Desuden handler RPL §§ 223 a og 479 ligeledes alene om borgerlige krav.⁶ Det er især § 223 a der er hovedbestemmelsen i denne afhandling, og det er derfor domme der indgår under denne, der på samme måde vil være afgrænsningen i denne afhandling.

Det er derfor retsafgørelser om borgerlige sager fra et land, som ikke er en konventionsstat der vil være emnet i denne afhandling.

⁶ Allan Philip, Dansk international privat- og procesret, s. 124

I RPL § 223 a er der mulighed for at fastsætte bestemmelser der anerkender afgørelser fra andre myndigheder end domstolene samt indenretlige forlig.⁷ Alligevel vil det kun være de retskraftige retsafgørelser der bliver behandlet i denne afhandling og altså ikke forlig og andre afgørelser end dem fra en domstol.

Voldgiftskendelser vil ej heller blive behandlet i denne afhandling, da disse skal anerkendes af danske domstole jf. voldgiftsloven § 1, stk. 4.⁸

Domskonventionerne og -forordninger vil blive brugt som en perspektivering og til forståelsen af visse begreber, men vil ikke i sig selv blive genstand for analysen.

⁷ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 308

⁸ Lov 2005-06-24 nr. 553 om voldgift

3. Domsforordninger og -konventioner

Der findes fire relevante, internationale regelsæt i henhold til at acceptere udenlandske retsafgørelser. De relevante er Den nordiske Domskonvention, Bruxelleskonventionen fra 1968, Bruxelles I-forordningen fra 2002 (ikrafttræden) samt Luganokonventionen 1988.

De fire regelsæt er relevante at gennemgå, da det er de lovbestemte adgange til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser. Selvom det er den ulovbestemte adgang til dette der undersøges i afhandlingen, er de alligevel interessante at inddrage og perspektivere til, for at belyse problemstillingen.

Den nordiske Domskonvention blev indgået i 1932, og det var grundet denne, at § 223 a blev indsat i RPL.⁹ Denne omhandler, at retskraftige domme afsagt i borgerlige sager, også skal have bindende virkning i de andre kontraherende stater, jf. art. 1 i konventionen.

Bruxelleskonventionen, Bruxelles I-forordningen og Luganokonventionen har alle samme ordlyd i deres art. 1: "*... finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset omsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.*"

3.1. Den nordiske Domskonvention

Den nordiske Domskonvention blev første gang indført i 1932. Den blev i 1977 afløst af en ny. Forskellen mellem den gamle og nye konvention er, at der er sket en udvidelse af området for anerkendelse og fuldbyrdelse. Den nordiske Domskonvention er inkorporeret i de nordiske lande ved særskilte love. I Danmark blev de inkorporeret ved Lov nr. 300 af 8. juni 1977. Det vil i denne afhandling være Den nordiske Domskonvention der fortsat henvises til.

Den nordiske Domskonvention har mistet noget af sin betydning siden Luganokonventionen blev indgået. De nordiske lande, som tillige har tiltrådt denne, skal nemlig anvende denne, uanset om det er en sag mellem to nordiske lande eller ej.

Anerkendelse i henhold til Den nordiske Domskonvention kræver, at retsafgørelsen har retskraft. Det behøves ikke være to nordiske parter i sagen. Det kan godt være to ikke-nordiske parter, som har fået en retsafgørelse over en tvist i et nordisk land, og nu vil have denne anerkendt i et andet nordisk land. Der kan ske anerkendelse uanset på hvilket grundlag domstolen i det pågældende land har anset sig

⁹ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 395

selv for kompetent. Der er dog to undtagelser i art. 8, nr. 1 og 2 til denne. Den må ikke have været kompetent grundet godsværneting eller hvis tiltalte ved stævningens forkyndelse blot havde midlertidigt ophold i landet.¹⁰

3.2. Bruxelleskonventionen

I 1968 indgik de oprindelige seks EU-lande Bruxelleskonventionen. Konventionen trådte i kraft den 1. februar 1973. Danmark tiltrådte den i 1978. Det er særegent at notere sig, at det ikke er en EU-retsakt, men en mellemfolkelig traktat, som er opstået gennem forhandling.

Bruxelleskonventionen er en dobbeltkonvention. Den handler både om fuldbyrdelse af fremmede domme men omhandler også fordelingen af den internationale kompetence blandt de nationale domstole inden for EU-området.¹¹

3.3. Luganokonventionen

Luganokonventionen blev indgået i 1988. Det specielle ved denne er, at også ikke-EU-stater har tiltrådt den, de såkaldte EFTA-lande. Luganokonventionen trådte for Danmark i kraft 1. marts 1996.¹² Luganokonventionen indeholder både regler om domstolens internationale kompetence samt regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, som er truffet i andre konventionsstater. Dens indhold er altså næsten svarende til Bruxelleskonventionen.

Den er i store træk blevet afløst af Bruxelles I-forordningen, men har dog stadig anvendelse. Den vil stadig finde anvendelse, når en domstols internationale kompetence i en sag, der har tilknytning til både Danmark og et EFTA-land, som ikke er medlem af EU, skal afgøres.¹³

3.4. Bruxelles I-forordningen

Bruxelles I-forordningen erstattede som sagt Bruxelleskonventionen. Denne forordning videreførte i det meste Bruxelleskonventionens regler om retternes kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse. Ligeledes er anvendelsesområdet det samme. En af de store forskelle er ændringer i værnetingsreglerne. Her er definitionerne opdateret og præciseret. Ændringer i reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse blev også medtaget i forordningen.¹⁴

¹⁰ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 338-340

¹¹ Lookofsky, Joseph og Hertz, Ketilbjørn, International privatret på formuerettens område, s. 25

¹² Lookofsky, Joseph og Hertz, Ketilbjørn, International privatret på formuerettens område, s. 26

¹³ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 112

¹⁴ Hertz, Ketilbjørn, Bruxelles I-forordningen kommenteret, s. 15f

Danmark er ikke direkte forpligtet af forordningen. Dette er grundet de forbehold, som Danmark har i forbindelse med det EU-retlige samarbejde på unionsniveau. Her står Danmark udenfor, når det handler om civilret. Det har derfor været nødvendigt at få udfærdiget en såkaldt parallelaftale. En sådan aftale er en folkeretlig aftale, som Danmark har indgået med Den Europæiske Union. Dette betyder, at forordningen i sig selv ikke gælder for Danmark, men bestemmelserne i forordningen er gennemført ved Lov 2006-12-20 nr. 1563 om Bruxelles I-forordningen m.v. I praksis giver det ikke nogen egentlig forskel, da parallelaftalen sikrer, at Danmark er berettiget og forpligtet til Bruxelles I-forordningen på lige fod med de andre EU-lande.¹⁵

¹⁵ Hertz, Ketilbjørn, Bruxelles I-forordningen kommenteret, s. 19f

4. Metodeafsnit

I denne specialeafhandling er den juridiske metode anvendt til at belyse problemstillingen. Det er denne metode der bruges af enhver, når der skal tages stilling til et konkret juridisk problem.¹⁶ I den juridiske metode kan der sondres mellem den juridiske metode, som den praktiske løsning af et problem, og så den retsdogmatiske metode som er den teoretiske analyse og beskrivelse af et retsområde.¹⁷

Den juridiske metode er et faktum og en retsnorm, som fører til en konkret løsning.¹⁸ Teoretikeren anvender samme metodiske udgangspunkt, men med et andet formål. Teoretikeren skal med den retsdogmatiske metode blandt andet analysere og beskrive retsregler modsat at løse konkrete konflikter, finde eller fastlægge almindelige principper for et retsområde eller bidrage med nye relevante perspektiver.¹⁹ I bund og grund er det altså det samme der sker for både praktikerne og teoretikeren, når en given problemstilling skal belyses, med den forskel, at praktikerne skal finde et konkret resultat og teoretikeren ingen beslutningstvung har.

Det er gennem undersøgelse og analyse af lovgivning, retspraksis og juridisk litteratur denne afhandling er blevet skrevet, og til dette, at den retsdogmatiske metode er blevet anvendt.

En retskilde kan både være et retligt bindende materiale som lovtæksten er det, men kan også være et vejledende materiale såsom lovens forarbejder.²⁰

Normalvis inddeles juridiske retskilder i fire hovedgrupper; lovgivning, retspraksis, sædvaner og forholdets natur.²¹

De forskellige retskilder har forskellig værdi som retskilde, hvilket er relevant at have for øje i en afhandling som denne, hvor litteraturen anvendes meget og der kun findes to hoveddomme på området der undersøges.

Der findes en række uskrevne prioriteringsprincipper, hvor lovgivningen er den første retskilde der skal undersøges, når et juridisk problem skal løses.²²

¹⁶ Evald, Jens: At tænke juridisk, s. 3

¹⁷ Munk-Hansen, Retsvidenskab, s. 190

¹⁸ Munk-Hansen, Retsvidenskab, s. 190f

¹⁹ Munk-Hansen, Retsvidenskab, s. 202f

²⁰ Evald, Jens, At tænke juridisk, s. 18

²¹ Evald, Jens, At tænke juridisk, s. 18

²² Jens Evald, At tænke juridisk, s. 19

Der findes forskellige fortolkningsprincipper der kan anvendes, når lovens ord skal forstås. Der er ikke nogen rangorden mellem disse principper. I denne afhandling vil det være en ordlydsfortolkning der bliver brugt til at forstå loven. En ordlydsfortolkning er den, som en jurist først og fremmest vil forsøge at lægge over en lovbestemmelse. Her lægges der vægt på den sædvanlige, naturlige forståelse af ordlyden.²³

Domme er først og fremmest bindende for parterne, der er indblandet i den konkrete sag. Det kan derfor måske være svært at se, hvorfor det er relevant at kigge på retspraksis, når et juridisk problem skal undersøges. Retspraksis bliver relevant, når der er skabt præjudikater, og de ikke længere kun fungerer i forholdet mellem de implicerede parter.²⁴

Det er almindeligt kendt, at en Højesteretsdom har større betydning end en byrets- eller landsretsdom. Desuden er det også en tommelfingerregel, men også kun dette, at jo flere lignende domme der findes om et bestemt slags problem, des større præjudikatsværdi har de.²⁵

Der er dog ingen faste regler for, hvornår en dom får præjudikatsværdi, andet end som nævnt ovenfor, at en Højesteretsdom vil blive tillagt større betydning end en dom fra en ”lavere” ret.²⁶

I denne afhandling, er det især én dom der er blevet lagt stor vægt på, nemlig UfR 2001.1949 Ø. Der findes ikke mange domme af denne slags, så her er et klart eksempel på en dom, som ikke er fra Højesteret, og som der ikke er mange af, der alligevel er af stor præjudikatsværdi.

Juridisk litteratur er ikke i sig selv en retskilde, hvilket er vigtigt at holde sig for øje i forbindelse med denne afhandling, hvor det er blevet anvendt flittigt. Den juridiske litteratur har dog en betydning for de praktikere der skal forstå hvad gældende ret, hvor litteraturen kan hjælpe med denne forståelse.²⁷

²³ Jens Evald, At tænke juridisk, s. 37-38

²⁴ Nielsen, Ruth og Tvarnø, Christina D., Retskilder og retsteorier, s. 166

²⁵ Jens Evald, At tænke juridisk, s. 48

²⁶ Nielsen, Ruth og Tvarnø, Christina D., Retskilder og retsteorier, s. s. 169

²⁷ Blume, Peter, Retskildebegrebet, UfR 2013B.94, sp. 95

5. Historisk afsnit

Før 1932 fandtes der ingen generel lovbestemmelse om fremmede dommes retskraft i Danmark.²⁸ Den gældende praksis, indtil tilføjelsen af § 223 a i RPL, var dog, at der var en almindelig anerkendelse af udenlandske retsafgørelser i Danmark.²⁹

Modsat Danmark, anerkendte de andre nordiske lande ikke udenlandske retsafgørelser uden en traktat før 1932.³⁰

Én af grundene til, at RPL overhovedet blev ændret var, at det danske Justitsministerium syntes det var på tide at revidere Mellemlandsloven, som sikrede gensidig fuldbyrdelse mellem svenske og danske domme i begge lande.³¹ Politikerne inviterede, udover svenskerne, alle de nordiske lande til at være med til at finde en fælles nordisk løsning på problemet om anerkendelse og fuldbyrdelse af hinandens retsafgørelser. Dette førte til Den nordiske Domskonvention.³²

Indtil § 223 a blev indført, anerkendtes udenlandske retsafgørelser i Danmark på et ulovbestemt grundlag, hvis følgende tre betingelser var opfyldt:

- Den udenlandske domstol skulle have kompetence til at pådømme sagen efter danske værnetingsregler
- Retsafgørelsen måtte ikke stride mod ordre public
- Domslandet skulle tilhøre et anerkendt, civiliseret folkesamfund³³

Da RPL § 223 a trådte i kraft i 1933 blev dette ændret. Nu blev udenlandske afgørelser ikke længere anerkendt, medmindre der forelå en overenskomst eller en anordning. Det var meningen, at der gennem tiden skulle udarbejdes bilaterale aftaler, som kunne fylde dette tomrum. Dette er dog kun sket en enkelt gang, nemlig med anordning nr. 148 af 13 april 1938.³⁴ Her erklærer Kongen, at *”Retskraftige tyske Domme om formueretlige Krav, som er afsagt i borgerlige Sager, derunder sø- og handelsretlige Sager, har bindende Virkning i Danmark.”*, jf. § 1 i anordningen. Dette er den eneste kongelige anordning der er blevet udstedt efter indsættelsen af § 223 a i RPL. Det var ellers

²⁸ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 393 ff

²⁹ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 12

³⁰ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 395

³¹ Lov af 19. januar 1861

³² Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 395

³³ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 394

³⁴ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 188

meningen, at lige netop denne slags anordninger skulle udfylde tomrummet efter den retspraksis der tidligere havde været for anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.

Det kan virke besynderligt, at det følte nødvendigt at indsætte § 223 a i RPL, da der ikke havde været de store problemer i forhold til den praksis der eksisterede med at anerkende fremmede staters retsafgørelser. Retsafgørelser skulle netop gennemgå en tre-trins prøvelse for at sikre kvaliteten af de retsafgørelser der blev anerkendt. Det kan være den norske lovændring i 1915, der blandt andet havde indflydelse på de danske politikere.³⁵ Den norske Civilproceslov blev her opdateret med §§ 167 og 168. Ifølge disse bestemmelser, var det nu lovbestemt, at en udenlandsk retsafgørelse kun kunne anerkendes i Norge, hvis der forelå en traktat som tillod dette.³⁶

Grundet Den nordiske Domskonvention om anerkendelse af hinandens retsafgørelser, følte de danske politikere det nødvendigt at sikre, at Danmark ikke ville have en bredere anerkendelse af andre udenlandske retsafgørelser end de nordiske. Et andet argument for at indsætte § 223 a var, at der var bekymring for, at Danmark ville indtræde en forhandlingsmæssig svag position når der skulle forhandles med andre stater om gensidig anerkendelse af retsafgørelser. Hvis Danmark jo i forvejen åbnede op for alle stater – dog med den tre-trins-prøvelse som beskrevet oven for – ville det ikke være nemt at forhandle sig til gunstige vilkår for Danmark.³⁷

I henhold til dette skal der huskes på den specielle tid, hvori alt dette foregår, nemlig mellemkrigstiden. Europa har lige været i krig, og det er ikke nemt at forhandle staterne i mellem. En usikkerhed hersker, selvom der faktisk er begyndt at være en del international handel. Danske købmænd handler næsten lige så ofte med internationale parter som med danske.³⁸ På trods af dette, kan den internationale atmosfære ikke betegnes særlig gunstig for et internationalt samarbejde, hvor der skal udarbejdes bilaterale traktater staterne i mellem.³⁹

Der kan ses en tydelig tendens i retspraksis før og efter indsættelsen af § 223 a i RPL. Fra 1892 til ændringen i 1932 er der i Ugeskrift for Retsvæsen og Sø- og Handelsretstidende mindst 33 sager om udenlandske retsafgørelser, alle omhandlende et formueretligt emne. Fra 1933 til 1970 var der kun 8 domme. Det er stort set i det samme tidsrum, at der er sådan en stor forskel i antallet af domme.⁴⁰ Det har altså haft en betydning, at RPL § 223 a blev indsat. I de mange domme fra før 1933 er der ingen

³⁵ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 395

³⁶ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 4

³⁷ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 12f

³⁸ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 1

³⁹ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 14

⁴⁰ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 393

af disse, der omhandler krav fra andre nordiske lande. De mange domme fra før 1933 viser, at udenlandske parter benyttede sig af det danske retsinstitut, når de skulle have et krav gennemført mod danskboende parter. Dette blev med indførslen af § 223 a næsten umuliggjort, hvilket ses med det lave antal domme. Det var meningen, at der skulle udarbejdes flere af disse anordninger, men det blev kun til den ene, tidligere omtalte anordning, hvor Danmark ville anerkende tyske retsafgørelser.

I 1976 ved Lov nr. 258 af 26. maj fra samme år, blev § 223 a i RPL ændret således, at det overgik fra at være Kongen til at være Justitsministeren som kan fastsætte bestemmelser om, hvilke udenlandske afgørelser der skal anerkendes, og derved have bindende virkning, i Danmark. Desuden frafaldt kravet om gensidig anerkendelse. Dette har dog ikke betydet nogen særlig ændring, da Justitsministeren endnu ikke har benyttet sig af denne mulighed.⁴¹

Herefter er det blevet det almindelige udgangspunkt i dansk ret, at udenlandske domme ikke kan anerkendes, med mindre der foreligger overenskomst eller anordning, jf. RPL § 223 a eller den udenlandske dom kan anerkendes ved lov.

⁴¹ Schmidt, Svénné Torben, International Formueret, s. 170f

6. Hvad er en retsafgørelse?

En retsafgørelse betegnes ikke som et forlig eller andre aftaler. Grunden til dette er, at dansk praksis opstiller en betingelse om, at retsafgørelsen skal være retskraftig før den kan anerkendes på et ulovbestemt grundlag i Danmark. En aftale er ikke retskraftig, da det er noget, som parterne i fællesskab er blevet enige om.⁴² Et forlig bygger på en *aftale* mellem parterne, også selvom det er et retsforlig. Når der er en retsafgørelse, er det fordi parterne ikke har kunnet blive enige om en løsning til deres tvist, og har måttet ty til brug af domstolene, som har afsagt en retskraftig retsafgørelse.⁴³

I de forskellige overenskomster der er blevet indgået om anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, er det defineret, hvad en sådan egentlig er. Det er af denne grund ret oplagt at lave en perspektivering til disse.

I Luganokonventionen art. 32 bliver en retsafgørelse defineret som "*... enhver afgørelse truffet af en ret i en konventionsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten.*"

I Bruxelleskonventionen er det næsten den samme ordlyd der anvendes. Her er det i art. 25: "*... enhver afgørelse truffet af en ret i en kontraherende stat, uanset hvorledes den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder justitssekretærens fastsættelse af sagsomkostninger.*"

I Den nordiske Domskonvention er en retsafgørelse defineret således: "*Ved Dom forstås Rettens Afgørelse af det Krav eller Retsforhold, som udgør Sagens Genstand.*"

En retsafgørelse skal altså forstås således, at det er rettens resultat af løsningen på en tvist, uanset hvordan denne ellers betegnes.

6.1. Konstitutive/deklaratoriske domme

Det er nødvendigt at sondre mellem to forskellige retsafgørelser; nemlig de konstitutive og de deklaratoriske domme. Sondringen er vigtig, da konstitutive retsafgørelser anerkendes af de danske domstole og de deklaratoriske ikke gør.⁴⁴

⁴² Lando, Ole, *Anerkendelse af fremmede domme*, TfR 1965.271, s. 309

⁴³ Lindencrone & Werlauff, *Dansk Retspleje*, s. 424

⁴⁴ Lindencrone & Werlauff, *Dansk retspleje*, s. 423

De konstitutive domme, såsom separation eller skilsmisse, er noget der ændrer på retstilstanden for parterne, og noget, som de tilrettelægger deres liv efter.⁴⁵ Anderledes ved disse domme er, at det ikke blot er inter partes der skabes en retstilstand, men at dommen normalt har virkning over for alle.⁴⁶

En deklatorisk dom kaldes også for den *konstaterende* retsakt.⁴⁷ Det er en retsakt, som blot konstaterer den tilstand som allerede var mellem parterne. Kravet opstår ikke af dommen, men bestod allerede fra stiftelsestidspunktet, som eksempelvis kunne være misligholdelse af en aftale.⁴⁸ Det kan enten være en anerkendelsesdom eller en fuldbyrdelsesdom der bliver afsagt.⁴⁹

I dommen UfR 1936.1010 Ø, anerkendte de danske domstole en tysk dom om skilsmisse, men de ville ikke anerkende dommen om underholdsbidrag mv.⁵⁰ I den tyske dom blev de to ægtefolk tilkendt skilsmisse. I tyske skilsmisedomme var der på daværende tidspunkt ikke bestemmelser omkring underholdsbidrag. Dette skulle hustruen selv søge senere. Hun lagde dog ikke sag an mod manden med det samme, da han faktisk fortsatte med at forsørge hende i nogen tid efter skilsmissen. I 1931 fik hustruen en kendelse over manden på, at han skulle betale hende underholdsbidrag. Han havde ikke længere nogen formue i Tyskland, kun i Danmark, hvor han var flyttet til. Derfor nyttede det ikke at eksekvere kendelsen Tyskland. Hustruen lagde sag an i Danmark mod manden, så hun kunne få sit underholdsbidrag. I domsafsigelsen lagde retten vægt på, at skilsmisedommen fra Tyskland måtte anses at have bindende virkning i Danmark, men grundet RPL § 223 a kunne den tyske doms øvrige indhold ikke tillægges nogen betydning i Danmark. Retten fandt, at det måtte være tysk ret der skulle anvendes til at afgøre sagen om underholdsbidrag. Retten kom frem til, at den tyske domstol havde modtaget forkerte oplysninger i sagen, og derved havde bedømt den på forkert grundlag. Grundet de nye oplysninger der kom frem i retten i Danmark, frifandt retten manden, så han ikke skulle betale underholdsbidrag.

Ovenstående dom viser tydeligt, at retten i Danmark uden videre ville anerkende den tyske, konstitutive dom om skilsmisse, men ikke den deklatoriske dom, hvor hustruen var blevet tilkendt underholdsbidrag. Den danske ret anvendte i stedet tyske regler ved den danske domstol for at løse problemstillingen.

⁴⁵ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 110

⁴⁶ Lindencrone & Werlauff, Dansk retspleje, s. 373

⁴⁷ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 110 og Lindencrone & Werlauff, Dansk Retspleje, s. 373

⁴⁸ Lindencrone & Werlauff, Dansk Retspleje, s. 373

⁴⁹ Smith, Eva, Civilproces, s. 218

⁵⁰ Borum, O.A., Lovkonflikter, s. 203

Når sondringen mellem de to typer af retsafgørelser er på plads, er det vigtigt at holde for øje, at det altså kun er de deklaratoriske retsafgørelser, der er interessante for denne afhandling, da de konstitutive bliver anerkendt i Danmark.

6.1.1. Kritik af sondringen

Det kan virke mærkeligt at én type domme anerkendes uden problemer mens en anden ikke gør. Det passer ilde med RPL § 223 a, som netop havde til formål at stoppe anerkendelsen af de udenlandske retsafgørelser. Det modsiger faktisk rigtig meget ønsket om en mere restriktiv tilgang til anerkendelse af fremmede stators retsafgørelser.⁵¹

Dette har ligeledes været kritiseret af svenske forfattere, der ikke mener, at det er en holdbar sondring der er mellem de konstitutive og deklaratoriske domme.⁵²

Der er dog forskel på de to typer af retsafgørelser, og der er ingen tvivl om, at denne sondring skal foretages.

6.2. Retskraft

Når en domstol har dømt i en given tvist, er det et udtryk for, at der er blevet truffet en afgørelse baseret på retsstillingen mellem sagens parter. Parterne bør kunne forlade sig på dommens resultat. Dette er også set ud fra samfundsmæssige hensyn, der gør det uproportionelt at skulle gardere sig mod at blive sagsøgt i den samme tvist igen. Denne bindende virkning, at parterne kan forlade sig på dommen, kaldes ”retskraft”. Med andre ord vil det sige, at når en dom har retskraft, at så er den endelig. Reglerne herom er stort set kun ulovreguleret.⁵³

Ved danske domme og afgørelser tales der om, at der er to retsvirkninger. Dette kaldes for materiel og formel retskraft. Den materielle retskraft er, at der ikke kan anlægges en ny sag om samme spørgsmål mellem parterne. Da har sagen bindende virkning for begge parter, og uanset hvor uenig den ene part er i afgørelsen, kan han ikke blive ved med at anlægge en ny sag om det samme spørgsmål.

⁵¹ Borum, O.A., Lovkonflikter, s. 205

⁵² Eek, Hilding, Utländsk Civildom, Svensk Juristtidning, 1957.174, s. 7

⁵³ Lindencrone & Werlauff, Dansk Retspleje s. 418f

Når en dom opnår formel retskraft, er den bindende for parterne, hvis der skulle opstå nye retstvister.⁵⁴ Den formelle retskraft opnås, når dommen er endelig. Det vil sige, at appelfristen er udløbet og dommen ikke længere kan ændres gennem ordinære retsmidler.⁵⁵

En yderlig udlægning af dette er at kalde retsvirkningen for den negative og den positive retskraft. Den negative er den samme som den materielle retskraft. Den positive er det samme som den formelle retskraft.⁵⁶

RPL § 223 a giver ikke rigtig noget svar på, om der menes materiel eller formel retskraft. Heri står blot "bindende virkning". Når der snakkes om anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse, vil det dog give bedst mening, hvis det er den materielle retskraft der menes med "bindende mening". Med denne er sagen nemlig afgjort, retsafgørelsen er bindende, og der kan ikke anlægges sag om den samme tvist igen.

6.2.1. Indholdet

Én ting er at konstatere, at en retsafgørelse har opnået retskraft. En anden ting er, hvad dette så egentlig dækker over. Der kan måske være uenighed om, hvilke spørgsmål der er blevet endeligt bedømt. Til denne vurdering skal både dommens konklusion, præmisser og parternes påstande og anbringender anvendes.

I UfR 1997.483 V var der tidligere blevet afsagt dom omkring tilbagebetaling for et passagebidrag mellem nogle borgere og et vandværk. I den gamle dom lød påstanden kun på tilbagebetalingen af passagebidraget og ikke også på de renter på 6 % over diskontoen, som borgerne havde betalt, hvorfor dommeren ikke havde inddraget dette spørgsmål i sin domsafsigelse. Der blev derfor efterfølgende anlagt ny sag, hvor borgerne påstod, at tilbagebetalingen også bestod af de renter som de havde indbetalt og ikke blot beløbet uden renter. I dommens præmisser lagde Landsretten vægt på, at borgerne fra start af nok burde have medtaget spørgsmålet om renter i deres påstand. Landsretten sagde dog herefter, at kravet om tilbagebetaling af renterne fremstod som en naturlig følge af påstanden om tilbagebetaling om passagebidraget, så de ikke kunne være afskåret fra under denne sag at rejse et krav om renterne.

Dommen viser, at selvom der faktisk var taget stilling til en tvist hos domstolene hvor afgørelsen havde opnået materiel retsvirkning, hvorfor det ikke burde være muligt at anlægge en ny sag om

⁵⁴ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 878f

⁵⁵ Lindencrone & Werlauff, Dansk Retspleje s. 421

⁵⁶ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 117

samme tvist, får borgerne alligevel lov til det, da det følger af så en naturlig del af aftalen, at vandværket ikke kunne påstå at undgå at betale de omtalte renter.

Det kan altså være problematisk at konstatere, hvad dommen egentlig dækker over og hvad der kan anlægges sag om igen.

7. Domsanalyse

Der findes to domme, hvor retten har været inde og vurdere, om der kunne ske en anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse. Den første er fra 2001, mens den anden er ti år yngre fra 2011. I den første dom blev den udenlandske retsafgørelse lagt til grund for domsafsigelsen. I den sidste blev den udenlandske dom afvist af retten.

7.1. UfR 2001.1949 Ø

Dette er den eneste dom, der viser, at der måske er blevet åbnet lidt op for afgang til at anerkende udenlandske retsafgørelser⁵⁷

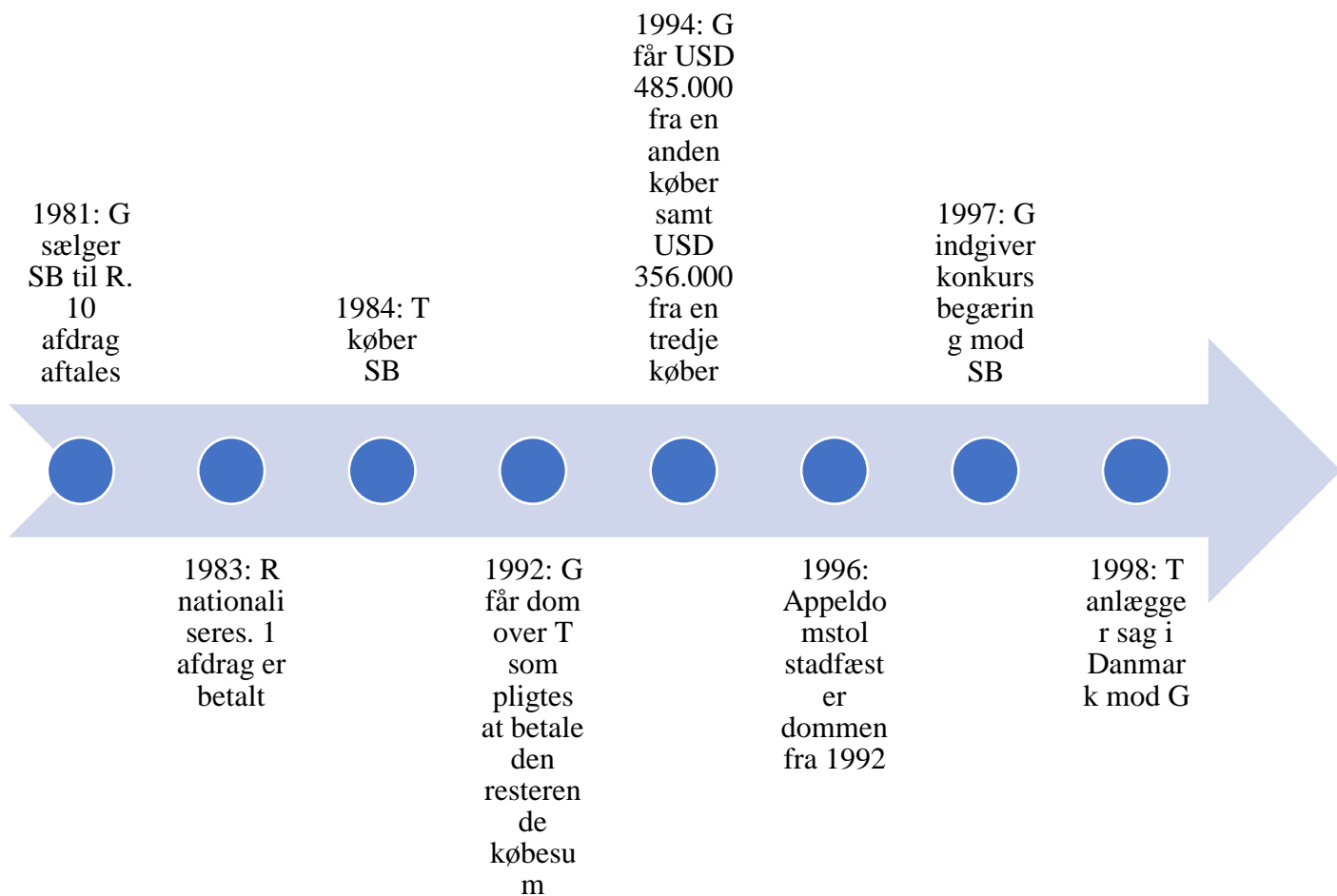
Som en kort introduktion, så omhandler sagen, hvorvidt G kan anmelde en fordring på købssummen tilbage fra 1981 i konkursboet efter SB, der på konkurstidspunktet er ejet af T.

Først et overblik over personerne, og hvordan de vil blive skrevet i analysen:

- G = den argentinske familie Gargantini, som ejer SB
- SB = vinfirmaet der handles med. Oprindeligt hed firmaet Bodegas y Vendos Gargantini. Det bliver opkøbt af fire virksomheder, heriblandt A/S Skjold Burne. Herefter ændrer Bodegas y Vendos Gargantini navn til A/S Skjold Burne. Dette ændrer navn til Handelsselskabet af 9. april 1992 A/S, da det går konkurs. Derfor bliver det handlede selskab kaldt SB.
- R = den spanske koncern, Rumasa S.A.
- T = det danske selskab Taster Wine A/S der køber SB af R

Dernæst, en tidslinje, for at overskueliggøre den forholdsvis lange periode, hvori tvisten opstår.

⁵⁷ Nielsen, Peter Arnt, International Handelsret, s. 526

I 1981 solgte G 73 % af aktierne i SB til fire selskaber i koncernen R. Der nåede kun at blive betalt ét ud af i alt ti afdrag på købesummen, inden R blev nationaliseret i Spanien. T købte SB af R i 1984. I 1992 fik G hos den argentinske domstol dom over T, som tilpligtedes at betale den resterende købesum på kr. 52.544.969,63 (herefter Fordringen). Inden appeldomstolen stadfæstede dommen, blev der betalt nogle afdrag fra to af selskaberne i koncernen R. Efter G i 1997 indgav konkursbegæring mod SB, anlagde T i 1998 sag an mod G, hvori T anfægtede anerkendelsen af fordringen mod konkursboet.

T's påstand var, at G var uberettiget til at anmelde fordringen, subsidiært at den fastsattes til et mindre beløb. G's påstand var frifindelse.

Den 10. oktober 1997 fastslog Østre Landsret i sin kendelse, at Fordringen havde den fornødne klarhed til at danne grundlag for afsigelse af konkursdekret. Den 27. oktober samme år blev der afsagt konkursdekret over SB.

I selve købsaftalen mellem G og R var en værnetingsaftale, hvori parterne aftale, at handelsretterne i Buenos Aires skulle tillægges kompetence.

I 1998 prøvede kuratoren i konkursboet efter SB Fordringen. Kuratoren anførte, at:

- Retten i Argentina havde indirekte international kompetence
- Dommene fremtræder som gyldige
- Dommene fremtræder som værende rigtige
- Dommene strider ikke mod ordre public

Lódola de San Martin var advokat for G. Han forklarede for skifteretten, at det var Sankt Augustus Weinhandels GmbH (SAW) der i 1994 indbetalte USD 485.000 som afdrag på købesummen. Efter denne indbetaling, indgik G en aftale med SAW, hvor de afstod fra at forfølge dem yderligere. Advokat Lódola forklarede, at det i Argentina var muligt at lave en aftale med én skyldner om ikke at forfølge denne videre, uden at være afskåret fra, fortsat at forfølge de andre medskyldnere. En sådan aftale vil end ikke ændre på de øvrige skyldners regresret. Under vidneforklaringerne kom det frem, at det oprindelig køb af SB fra de fire selskaber i koncernen R blot var et proforma-salg, for at få aktiverne i det argentinske selskab ud af Spanien. Det var derfor aldrig meningen, at de fire selskaber skulle forpligtes i henhold til aftalen, da et femte selskab i koncernen skulle have opkøbt SB fra dem.

I proceduren påstod sagsøgeren, T, at værnetingsaftalen ikke tillige var en lovvalgsklausul, og derfor burde bedømmes efter dansk ret. Yderlige gjordes gældende, at den argentinske dom ikke kunne eksekveres i Danmark, jf. RPL § 479. T gjorde gældende, at den ikke kunne tillægges retskraft, jf. RPL § 223 a, og derved kunne dommen ikke tillægges betydning. T påstod endvidere, at de argentinske domme var materielt forkerte, da der ikke var taget højde for de fradrag, der allerede var indbetalt.

Sagsøgte påstod frifindelse uanset tvisten ville blive løst efter argentinsk eller dansk ret. Spørgsmålet om fordringens eksistens påstod sagsøgte skulle bedømmes efter argentinsk ret. Sagsøgte påstod, at da parterne valgte værneting i Argentina var dette tillige en beslutning om argentinsk lovvalg. Dette underbyggede sagsøgte med, at sagsøger hidtil havde accepteret dette lovvalg, da selskabet var repræsenteret under retssagen og desuden ankede dommen til den argentinske appelret. Desuden ville de argentinske domme være eksigible i Argentina.

Skifteretten (Sø- og Handelsrettens Skifteret) bemærkede, at det kunne konstateres, at de argentinske domme ikke hvilede på et afgørende forkert grundlag. De syntes ligeledes at være i overensstemmelse med almindelige retsprincipper. Grundet dette, blev de argentinske domme lagt til grund i forbindelse med bedømmelsen af det anmeldte krav (Fordringen).

Skifteretten frifandt sagsøgte, hvorefter sagsøger ankede dommen til Østre Landsret.

For Landsretten blev værnetingsaftalen fra 1981 fremlagt. Den var indgået som en del af købsaftalen den første gang der blev handlet med SB. Heri havde både køber og sælger valgt en argentinsk adresse i hovedstaden Buenos Aires hvortil der kunne ske henvendelse.

Landsretten bemærkede, at den værnetingsaftale der blev indgået i 1981 tillige var en stiltiende lovvalgsaftale. Grundet dette ville appellanten (T) være forpligtet til at rette sig efter afgørelser afsagt af argentinske domstole. Landsretten tilføjede, at de argentinske domme var udførlige og velbegrundede, syntes at opfylde almindelige retsprincipper og ankedommen var ikke tilladt indbragt for 3. instans. Desuden var der for Landsretten ikke påvist, at der skulle være sådanne fejl og mangler ved de argentinske domme, at dette kunne medvirke til, at de skulle tilsidesættes helt eller delvist. Af disse grunde fandt Landsretten, at den argentinske ankedom af 4. september 1996 skulle lægges til grund ved opgørelsen af den anmeldte fordring i konkursboet.

7.1.1. Anerkendelse eller bevismæssig værdi?

Det kan diskuteres, om retten foretog en real prøvelse af sagen med de mange vidneforklaringer der var for retten, eller om det blot var nødvendigt at få den yderligt oplyst. Hvis vidneforklaringerne anses som værende en omfattende materiel prøvelse af sagen, ville de argentinske domme blot have haft en bevismæssig værdi. Hvis ikke de ses som værende en prøvelse af sagen, vil det tale for, at der er sket en anerkendelse af udenlandske retsafgørelser på trods af RPL § 223 a.

Det vidnerne afgav forklaring om var nogle forhold omkring faktum af sagen og lovvalget. Det var forklaringer der var nødvendige for at få oplyst sagen ordentligt. Både det, og henset til landsrettens præmisser, hvor de argentinske domme opfylder visse principper, taler for, at der ikke var tale om en materiel prøvelse hvor de argentinske domme blot blev tillagt bevisværdi, men derimod en anerkendelse af dommene.⁵⁸

⁵⁸ Christensen, Thomas E., UfR 2015B.387 sp. 391

7.2. UfR 2011.3001 V

Denne dom omhandler en amerikansk retsafgørelse, som sag sagsøger ønskede eksekveret i Danmark. Den amerikanske dom blev ikke anerkendt, men den er stadig interessant at kigge på, da de danske domstole opstillede nogle af de samme kriterier som de gjorde i UfR 2001.1949 Ø.

- S = Sælger (dansker)
- W = Køber (amerikaner)

W havde købt en kostbar båd af S. Det viste sig, at der var skjulte fejl og mangler på denne, hvorfor W tilbageholdte en del af købesummen. S anlagde sag mod W for udbetaling af den resterende del af købesummen, hvorefter W som kontrareaktion anlagde sag mod S om erstatning for mangler.

For Landsretten forklarede parterne sagens gang. Tvisten blev oprindeligt anlagt ved en almindelig domstol i Florida. Herfra blev den henvist til behandling ved "non-binding arbitration". Dette kan sidestilles med retsmægling i Danmark. W påstod, at dette udgjorde en gyldig voldgiftsaftale, mens S forklarede, at han ønskede at indstille voldgiftssagen, fordi han ikke længere ville bruge så mange penge på den. Den 6. oktober 2009 gav S meddelelse om dette til dommeren i voldgiftsretten. Den 31. december samme år blev der alligevel afsagt "decisions and awards". S fastholdt dog, at han aldrig modtog denne, og først hørte om den i efteråret 2010. W påstod derimod, at han allerede 90 dage efter "domsafsigelsen" indledte foranstaltninger for at få S til at betale det tilkendte beløb, hvorfor S kendte til afsigelsen langt tidligere, end han påstod.

I dommens præmisser bemærkedes der, at der ikke var indgået en gyldig voldgiftsaftale, da voldgiftsretten blev sat i henhold til en afgørelse truffet af dommeren i selve den retssag der først var blevet anlagt. Desuden var den "decisions and awards" der blev truffet i voldgiftsretten ikke endelig af to grunde; for det første var afgørelsens endelighed betinget af, at en af parterne ikke forlangte sagen indbragt for de almindelige domstole. For det andet, at den skulle bekræftes af den domstol hvor sagen oprindeligt var blevet anlagt. Det er af disse grunde, at Landsretten ikke anså betingelserne for, at der er tale om voldgift i voldgiftslovens forstand, opfyldt.

Landsretten bemærkede yderligere, at afgørelsen udelukkende var baseret på forklaring fra W, og at de forberedelser voldgiftsretten modtog fra S ikke var blevet taget til overvejelse. Herefter bemærkede Landsretten, at fordringen ikke havde den fornødne klarhed for at kunne danne grundlag for afsigelse af konkursdekret: "*Allerede som følge heraf...*"

Begæringen om konkurs blev derfor afvist.

Landsretten nævner ikke selv noget om ordre public, men det er en for dem vigtig faktor, at det i USA blot var en ensidig sagsfremstilling, hvor S' oplysninger blev set bort fra af dommeren. En sag, hvor den ene part er afskåret fra at komme med forklaring, må siges at stride mod danske processuelle regler i en sådan grad, at det vil være svært at acceptere at en sådan afgørelse skal anerkendes.

7.3. Opsamling

I UfR 2001.1949 Ø blev der foretaget en gennemgang af de betingelser der kræves, for at en udenlandsk retsafgørelse kan opnå anerkendelse i Danmark.

I UfR 2011.3001 V blev der konstateret, at den udenlandske retsafgørelse ikke byggede på en gyldig aftale om voldgift og at den manglede klarhed. Det er altså her nogle af de samme elementer som i den ti år ældre dom der bliver anvendt af retten til at vurdere, om den kan lægges til grund for en konkursbegæring.

Da der kun er disse to domme på området, er det svært at sige, at de viser, hvordan alle fremtidige tvister vil blive behandlet. De er altså så væsentlige, og især den fra 2001 er så udførlig, har de en vis præjudicerende virkning for fremtidige, lignende tvister.

8. Anerkendelse

Der er i litteraturen lidt uenighed om, hvorvidt anerkendelse er at tillægge en retsafgørelse de samme retsvirkninger, som en lignende dansk retsafgørelse ville have, eller om der tillægges de retsvirkninger som den har i domsstaten.⁵⁹

Anerkendelsen af en retsakt kan være et alternativ til en selvstændig bedømmelse af retsforholdet. Det kan siges, at *"anerkendelsen er alene en accept af, at retsakten kan have retsvirkninger, men ikke nødvendigvis hvilke"*.⁶⁰

Når en udenlandsk retsafgørelse bliver anerkendt af de danske domstole, kan det betyde to ting:

- Den kan som udgangspunkt anvendes som eksekutionsfundament, og
- Der kan ikke anlægges en ny sag om samme spørgsmål.⁶¹

Når en udenlandsk retsafgørelse anerkendes, vil det betyde, at dommen har bindende virkning, og vil være lige god uanset om den er afsagt i Tyskland eller Danmark.⁶²

Anerkendelse kan altså være et forholdsvist vidt begreb. Det kan virke betænkeligt at anerkende en retsafgørelse, som giver adgang til retsvirkninger, som en lignende dansk retsafgørelse ikke ville gøre. Det værste her ville være, hvis det ville være en retsvirkning der stred mod ordre public. Dette burde dog ikke kunne ske, da en sådan retsvirkning ville tale i mod overhovedet at anerkende retsafgørelsen i første omgang. Det der taler for, at en retsafgørelse skal have de samme retsvirkninger som i det domsland den er afsagt vil være, at det jo er parterne selv der har foretaget et lovvalg og givet en ret kompetence til at afgøre sagen ud fra disse. Det ville ikke være at respektere parternes aftale, hvis ikke den afgørelse, efter at have opnået en anerkendende status i Danmark, har de samme retsvirkninger, som den havde i domslandet.

Anerkendelse bør derfor give en udenlandsk retsafgørelse de samme retsvirkninger, som denne ville have i domslandet, herunder både, at den kan fungere som eksekutionsfundament og have præjudicerende virkning, så der ikke kan anlægges en ny sag om samme spørgsmål mellem parterne.

⁵⁹ Svénné Schmidt, Torben, International Formueret s. 174

⁶⁰ Philip, Allan Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, 1976, s. 109-110

⁶¹ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, 3. udgave, 1976, s. 117

⁶² Werlauff, Retssager, s. 40

9. Ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser

Som tidligere skrevet i denne afhandling, spærrer RPL § 223 a for adgangen til uden videre at anerkende udenlandske retsafgørelser. Der er dog måske alligevel en ulovbestemt adgang til netop dette.

Den danske internationale privatret udgør en vigtig rolle her, hvor de bruges til at undersøge, hvilke retsregler en dansk domstol ville have anvendt på sagen. Det er dog ikke udgangspunktet, at netop disse regler ville have ført til anvendelse af samme retssystem som det, der har afsagt en retsafgørelse, for at kunne anerkende den udenlandske retsafgørelse i Danmark.⁶³

Der er gennem retspraksis blevet udledt forskellige betingelser, der skal være opfyldt før en udenlandsk retsafgørelse kan vinde anerkendelse i Danmark.

Der er lidt uenighed om, hvad disse betingelser helt præcist er, men nedenfor vil de blive gennemgået.

9.1. Kompetence

Denne kompetence-betingelse bliver formuleret lidt forskelligt i litteraturen. Den formuleres både som at den fremmede myndighed må være kompetent efter sine egne regler, den fremmede myndighed skal være kompetent til at behandle sagen, den fremmede domstol skal have indirekte international kompetence eller at der skal foreligge en værnetingsaftale.

Kompetence-prøvelsen bør kun bestå af, om en dansk domstol under samme omstændigheder ville have international kompetence. En dansk domstol ville eksempelvis være kompetent, hvis der forelå en gyldig værnetingsaftale.⁶⁴

9.1.1. Gyldig værnetingsaftale

Men hvornår foreligger der så en gyldig værnetingsaftale?

I kontraktforhold kan parterne aftale værneting, og hvilket lands love der skal finde anvendelse på en mulig tvist. På denne måde sikrer parterne, at de tvister, der er risiko for, vil opstå undervejs i samarbejdet, vil blive løst på et på forhånd kendt lovgrundlag. Det er ikke altid, at disse aftaler kan opretholdes, og i det tilfælde, vil der ofte være nogle nationale eller internationale regler der i stedet skal finde anvendelse.

⁶³ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 110

⁶⁴ Nielsen, Peter Arnt, International Handelsret, 3. udg., 2015, side 523f

Der kan indgås værnetingsaftaler både mellem en forbruger og en erhvervsdrivende og mellem to erhvervsdrivende. Der vil være betænkelighed ved at gribe ind i en gyldig indgået aftale mellem to kommercielle, erhvervsdrivende parter, da det forudsættes, at de begge har midlerne til at forhandle en for dem begge ønskelig kontrakt. Domstolene bør respektere en sådan aftale og anse det som værende det parterne begge har ønsket, med mindre aftalen er så uklar, at den ikke kan anes som værende gyldig.

En gyldig værnetingsaftale vil have to virkninger. Den første kaldes prorogation, hvor aftalen vil gøre den valgte domstol kompetent. Den anden kaldes derogation og vil ofte udelukke andre domstoles kompetence.⁶⁵

Værnetingsreglerne findes i både RPL, Bruxelleskonventionen, Bruxelles I-forordningen og Luganokonventionen. I nedenstående vil det være reglerne i RPL der bliver lagt vægt på. Kompetencebedømmelsen vil bestå af, om den danske domstol ville være kompetent under lignende omstændigheder. Det vil være relevant at inddrage konventionerne og Bruxelles I-forordningen som perspektivering.

En gyldig værnetingsaftale har to facetter i forhold til problemstillingen i denne afhandling. Den første er, at hvis der foreligger en sådan aftale med værneting i en anden jurisdiktion end Danmark, og en part forsøger at anlægge sagen her, må den afvises. Den anden facet er, at hvis der netop foreligger en gyldig værnetingsaftale, kan det føre til, at retsafgørelsen fra den gyldige jurisdiktion enten må anerkendes eller tillægges betydelig bevisværdi.⁶⁶

En værnetingsaftale er kun gyldig så langt den med sikkerhed rækker. I Bruxelleskonventionens art. 17 er der derfor stillet krav til form og klarhed af en international værnetingsaftale.⁶⁷ Den skal ifølge denne være enten indgået skriftligt eller mundtligt med en efterfølgende skriftlig bekræftelse. Desuden skal den, når det er inden for international handel være i en form der er en anerkendt sædvane på området, som parterne kendte eller burde kende til. Reglerne er de samme i Luganokonventionen art. 17.

⁶⁵ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 167

⁶⁶ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 131

⁶⁷ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 168

Hvis der er tvist om, om en værnetingsaftale er gyldigt indgået, er det de almindelige aftaleretlige bestemmelser der skal finde anvendelse på problemstillingen. Ligeledes er det disse der anvendes på selve indholdet af aftalen.⁶⁸

Gyldigheden af en værnetingsaftale kan bedømmes særskilt fra hovedsagen. På denne måde kan retten hurtigt konstatere, om sagen er anlagt ved den korrekte ret, inden der sker en prøvelse af hele sagen.⁶⁹

9.1.2. Klarhed og tydelighed i værnetingsaftalen

Da en værnetingsaftale kun er gyldig så langt den klart og tydeligt rækker, skal det vurderes, hvor denne grænse er. Det kan være svært at give nogle eksakte vejledninger til, hvornår en aftale er gyldig, da det vil bero på en fortolkning af den konkrete aftale. Nedenstående dom er et godt eksempel, hvor retten virkelig har været inde og fortolke og vurdere aftalen, for at konstatere, om den var gyldig eller ej.

I dommen UfR 2004.3058 H var det de aftaleretlige bestemmelser der blev anvendt, for at vurdere, om der forelå en gyldig aftale om værneting eller ej. Hvis der forelå en gyldig værnetingsaftale, kunne sagsøgeren ikke anlægge sagen efter undtagelsesværneting i Bruxelleskonventionens art. 5, stk. 1. I henhold til denne, kan en sag anlægges dér, hvor kontraktforholdet skulle opfyldes. Aftalen var indgået tilbage i 1996, hvorfor det var Bruxelleskonventionen der henvistes til.

Dommen omhandlede en dansk forhandler af dametøj (F) der havde indgået aftale med et tysk selskab (S) om eneforhandling af S' tøj i Danmark. Sproget i denne aftale var på engelsk. F anlagde sag ved Sø- og Handelsretten i København med påstand om betaling af omkring kr. 500.000. S påstod dog sagen afvist med henvisning til, at der var aftalt værneting i Tyskland, hvor S havde hjemting. Retten blev nødt til først at afsige en kendelse om rette værneting, før de kunne behandle selve hovedsagen. Der var meget tvivl omkring den sproglige formulering af værnetingsaftalen. F forklarede for retten, at hun ønskede et ekstra afsnit indskrevet i aftalen, netop så hun ikke var forpligtet til at anlægge sag i Tyskland i tilfælde af en tvist, men også kunne gøre det i Danmark. Aftalens ordlyd var således: *»Place of jurisdiction for all disputes in connection with this agreement is the registered offices of the company. However, both of the contracting parties are also entitled to bring an action against*

⁶⁸ Betænkning 1985 nr. 1052 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager mv. (EF-domskonventionen), spalte 16

⁶⁹ Lindencrone og Werlauff, Dansk Retspleje, s. 220

the other party at that place of general jurisdiction which is competent for that party.« Det første punktum var en del af det originale udkast til aftalen, mens F fik sat det sidste punktum ind. Det var især hvad der mentes med ”generel jurisdiction” og ”that party” der var tvivl om, hvad der egentlig betød. Skønsmanden, en translatør, udtalte, at ”generel jurisdiction” måtte betyde en domstol, som har almindelig kompetence. Skønsmanden udtalte også, at ”that party” ud fra en almindelig lingvistisk slutning, måtte henføre til ”the other party”, altså den sagsøgte part. Skønsmanden mente dog, at der kan være megen fortolkningstvivel om der henvises til begge parter, eller blot den sagsøgte. Skønsmanden udtalte, at når vendingen blev brugt sammen med ordene ”however”, ”also” og ”both of the contracting parties” gav det en ulogisk sammenhæng.

Dette giver et billede af, at aftalen mellem parterne var svær at forstå, og der var for domstolen tvivl om, om kravet til klarhed og tydelighed var opfyldt. Retten bemærkede, at det måtte forstås således, at S, jf. 1. pkt. i aftalen havde fordelen ved, at en sag skulle anlægges ved S’ hjemting. Udover dette havde S også den fordel, at de kunne anlægge sag ved F’s hjemting. F havde dog ikke mulighed for at anlægge sag andre steder end ved S’ hjemting. Det var altså det modsatte af det, som F ønskede at få indskrevet i kontrakten. Retten fandt det betænkeligt at fastslå, at det reelt set var dette, som var parternes vilje, selvom det var to kommercielle parter. Grundet denne uklarhed i værnetingsaftalen, fandt SØ- og Handelsretten den ikke gyldig, og hovedsagen kunne fremmes i Danmark. Højesteret udtalte, at når det er en international handel, er det en naturlig følge, et mindst én af parterne må indgå en kontrakt på et fremmedsprog. Dette forhold, der kan betyde, at en part har misforstået den anden part, kan ikke føre til, at aftalen tilsidesættes. Højesteret mente ikke, at denne værnetingsaftale var klar nok til at blive opretholdt med den forståelse, som skønsmanden kom frem til. Der er meget strenge krav til formen af disse aftaler, jf. Bruxelleskonventionen art. 17. Derfor stadfæstede Højesteret kendelsen fra SØ- og Handelsretten.

Denne dom viser altså ret konkret, at en aftale med en vag formulering, der er så uprofessionelt udfærdiget, ikke var klar nok til at statuere et sikkert værneting. Det er i denne meget tydeligt, at det parterne har ment da de indgik aftalen, ikke var det, som de rent faktisk fik nedskrevet.

Det var de aftaleretlige fortolkningsprincipper der blev anvendt, for at undersøge, hvad formålet med aftalen var. Da aftalen ikke opfyldte kriteriet om at være klar og tydelig, var den ikke gyldig.

Ud fra analysen af denne dom, kan det konkluderes, at der sættes visse krav til den sproglige formulering af værnetingsaftalen i henhold til konventionerne.

Der blev i dette afsnit perspektiveret til konventionen, for at finde ud af, hvornår en værnetingsaftale er gyldig. Det giver god mening at kigge på disse, selvom det er retsafgørelser der falder uden for konventionerne, som denne afhandling omhandler. Det vil nok langt hen ad vejen være den samme aftaleretlige vurdering, som de danske domstole vil foretage, når de skal vurdere hvor langt en værnetingsaftale rækker i en given sag fra en fremmed domstol.

9.1.3. Stiltiende værnetingsaftaler

I Bruxelles I-forordningens art. 23, stk. 1 og Luganokonventionens art. 17, stk. 1, litra a findes et skriftlighedskrav til indgåelse af værnetingsaftaler.

Det samme formkrav til værnetingsaftaler findes ikke i national lovgivning, jf. RPL § 245. RPL § 248, stk. 1 lægger op til, at en værnetingsaftale også godt kan indgås stiltiende. Dette kan f.eks. ske, hvis sagsøgte møder uden at fremsætte indsigelse mod rettens kompetence forinden rettens behandling af sagen.⁷⁰

Indgåelsen af en værnetingsaftale kan også indgås stiltiende, hvis en part indleverer processkrift uden at fremsætte en indsigelse mod værnetinget, jf. RPL § 248, stk. 1, 2. led. Hvis sagsøgte helt vælger at udeblive, er det retten der af egen drift må påse, at sagen er anlagt ved rette værneting.⁷¹

9.1.4. Stedlig værnetingsaftale og stiltiende lovvalgsaftale

Som udgangspunkt er en stedlig værnetingsaftale ikke også en stiltiende lovvalgsaftale. Bare fordi parterne har ønsket, at sagen skal anlægges i én stat, er det ikke sikkert, at parterne ligeledes har ønsket, at det er denne stats materielle ret der skal finde anvendelse på sagen.⁷²

Det kan dog ikke afvises, at en sådan international værnetingsaftale også kan få betydning for, hvilket lands materielle regler der skal finde anvendelse på tvisten.⁷³ Der er nemlig et vist samspil mellem lovvalgsreglerne og den kompetence, som parterne ønsker at tildele en domstol. Det er de samme hensyn, som her gør sig gældende.⁷⁴ Hvis sagens tvist fysisk befinder sig i Brasilien og den stedlige værnetingsaftale er Brasilien, må det næsten også være de brasilianske regelsæt som parterne har ønsket skulle finde anvendelse på løsningen af tvisten.

⁷⁰ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 168

⁷¹ Lindencrone og Werlauff, Dansk Retspleje, s. 220f

⁷² Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 171

⁷³ Lindencrone og Werlauff, Dansk retspleje, s. 221

⁷⁴ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 103

I UfR 2001.1949 Ø fandt domstolen netop frem til, at grundet værnetingsaftalen og mødet i retten, måtte der være indgået en stiltiende aftale om lovvalg.

9.1.5. Sager mod erhvervsdrivende

I denne form for værneting skal der sondres mellem fysiske og juridiske personer.

Når det drejer sig om en tvist mod en fysisk person, der er erhvervsdrivende, kan der enten anlægges sag ved dennes hjemting, jf. RPL § 235 eller det sted hvorfra virksomheden udøves, jf. RPL § 237. Denne regel i RPL § 237 kaldes også for virksomhedsværneting. Hvis der er en virksomhed, der udøves fra forskellige steder, kan reglen i RPL § 237 dog ikke anvendes. Her skal i stedet anlægges sag ved hjemtinget, eller en af de andre undtagelsesværneting skal finde anvendelse. Virksomhedsværneting findes i Domskonventionens art. 5, nr. 5.

Er det derimod en juridisk person som sagen skal anlægges i mod, er det RPL § 238, stk. 2 der finder anvendelse. Her er der mulighed for at anlægge sag uden for hjemtinget der hvor virksomheden udøves, når sagen angår denne del af virksomheden.⁷⁵

9.1.6. Fast ejendom

Hvis tvisten omhandler fast ejendom, kan sagen anlægges i den retskreds, hvori ejendommen ligger, jf. RPL § 241. Det er alle rettigheder over fast ejendom der er omfattet af denne bestemmelse. Det er dog kun sager med påstand og/eller om anerkendelse af en bestemt rettighed. Dette betyder, at sager, hvor der alene er nedlagt påstand om erstatning som følge af krænkelse af en rettighed ikke er omfattet dette værneting.⁷⁶

I Bruxelleskonventionens art. 16 og Bruxelles I-forordningens art. 22 er bestemmelser om, at det er i den stat, hvor ejendommen er beliggende der er enekompetent. Her ligner den danske og de internationale således hinanden ret meget, bortset fra at der i RPL er tale om retskreds og i de internationale er det staten der er henvist til.

9.1.7. Opfyldelsesværneting

I et kontraktforhold kan det aftales, at det er retten på det sted, hvor den ene part skulle have opfyldt sin forpligtelse, der er rette værneting for en tvist. Dette er også beskyttet af RPL § 242, stk. 1.

⁷⁵ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 125f

⁷⁶ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 127f

Denne bestemmelse er en efterligning af Bruxelleskonventionens art. 5, stk. 1 med den modifikation, at pengekrav som hovedregel ikke falder ind under RPL § 242, stk. 1, hvilket er et krav, som falder ind under Bruxelleskonventionen.⁷⁷ Pengekrav kan medtages under denne, hvis kravet er opstået under et ophold i retskredsen og kræves, at det bliver opfyldt inden den forlades. Dette kan f.eks. være for betaling af et hotelophold. Grunden til, at de danske regler her fraviger Bruxelleskonventionens er, at hos de fleste andre europæiske lande er det debitors forretningssted eller bopæl der er opfyldelsesstedet. I dansk ret er det det modsatte, nemlig at pengeskyld er bringeskyld og det er hos kreditor, at pengene kan afleveres med frigørende virkning.⁷⁸

9.1.8. Deliktsværneting

I sager om erstatning uden for kontrakt, kan der være værneting ved det sted, hvor den erstatningspligtige handling har fundet sted, jf. RPL § 243.⁷⁹

Både straf, erstatning eller oprejsning i anledning af retskrænkelser hører under RPL's regler. Dette svarer til bestemmelserne i Bruxelleskonventionens art. 5, nr. 3 og 4.

9.1.9. Forbrugerværneting

Forbrugerværneting kan anvendes, når der er indgået aftale mellem en forbruger og en erhvervsdrivende på et andet sted end den erhvervsdrivendes faste forretningssted. Heri tæller også postordresalg. Forbrugeren kan i denne situation anlægge sagen ved sit eget hjemting, jf. RPL § 244. I UfR 2006.1946 Ø var der mellem sagsøger A og sommerhusudlejer B indgået aftale om udlejning af sommerhus. Aftalen var ikke indgået ved personlig henvendelse på den erhvervsdrivendes faste forretningssted, hvorfor A kunne anlægge sagen ved sit eget hjemting.

Hvis nu forbrugeren har handlet ved den erhvervsdrivendes faste forretningssted, kan forbrugeren ikke slippe afsted med at anlægge sagen ved sit eget hjemting.

Reglerne om forbrugerværneting blev indført under hensyntagen til Bruxelleskonventionen. I denne er det art. 13-15 der indeholder lignende regler.⁸⁰

⁷⁷ Lookofsky, Joseph og Hertz, Ketilbjørn, International privatret på formuerettens område, s. 43

⁷⁸ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 129ff

⁷⁹ Lookofsky, Joseph og Hertz, Ketilbjørn, International privatret på formuerettens område, s.44

⁸⁰ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 134

Dette var blot et udpluk af udvalgte værneting for at vise, hvad en dansk domstol vil basere sin afgørelse på.

9.2. Gyldighed og endelighed

For overhovedet at overveje, om en dom skal kunne anerkendes i Danmark, er der bred enighed i litteraturen om, at den skal være endelig eller gyldig i oprindelseslandet.⁸¹ Her kan det bemærkes, at det altså er lovgivningen i domslandet den skal være gyldig efter. Det er ikke den danske lovgivning. Hvis der er nogle regler, som er så forskellige fra de danske, at en dom på ingen måde kunne være gyldig efter dansk ret, vil det nok i stedet være ordre public der ville kunne fange den.

Da det vil være for omfattende at undersøge reglerne for gyldighed og endelighed i alle de lande, som for denne afhandling er interessante, er det de danske regler der vil blive lagt vægt på her.

I Danmark fører en doms endelighed retskraft med sig. Dette betyder ikke nødvendigvis, at den ligeledes har eksekutionskraft. Disse begreber skal holdes adskilt.

I Danmark findes der ikke lovgivning om retskraft. De nedskrevne regler der findes omhandler blandt andet genoptagelse. Sådanne regler forudsætter en retskraftslære. Denne lære er opstået ud fra teori og retspraksis.

Helt simpelt kan det om retskraft og endelighed siges, at det er i det appelfristen er udløbet, uden der er iværksat en appel, er en retsafgørelse retskraftig.⁸² Det er her den formelle retskraft der er indtrådt, da dommen nu ikke længere kan ankes.⁸³ Hvis den ene part vælger at iværksætte en anke, vil retsafgørelsen først være endelig, når der er faldet dom i ankesagen eller anken bortfalder.⁸⁴

Der er lidt forskel på styrken af retskraften, alt efter hvilken slags retsafgørelse det drejer sig om. I Danmark kan domstolene vælge at afsige en kendelse eller en dom.

En kendelse vil have en begrænset retskraft. Der er bestemmelser i RPL om, hvornår en sådan kan omgøres. I RPL § 178, stk. 2 kan en kendelse om anvendelse af tvangsmidler mod et usamarbejdsvilligt vidne omgøres af retten når som helst.

En dom har derimod stærkere retskraft end en kendelse. Nogle formelle fejl kan retten godt få lov til at berigtige alligevel. Adgangen til dette findes i RPL § 221, stk. 1. Dette kan f.eks. være, hvis retten

⁸¹ Christensen, Thomas E., UfR 2015B.387 og Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 115-116

⁸² Lindencrone og Werlauff, Dansk retspleje, s. 418f

⁸³ Werlauff, Erik, Retssager, s. 192

⁸⁴ Smith, Eva, Civilproces, s. 268

omkring pålæggelse af sagsomkostninger er kommet til at anføre "sagsøgte" i stedet for "sagsøger" at den kan berigtiges.

Hvis det derimod er materielle fejl, vil retskraften hos en dom være så stor, at der for retten ikke er mulighed for at ændre i dommen.

Det kan for retten for eksempel godt være svært at vurdere, om der skal ske afvisning af sagen eller frifindelse af sagsøgte. I UfR 2007.1156 Ø havde retten i Rønne først frifundet sagsøgte i januar 2006. I december vil retten berigtige dommen, således at sagsøgers påstande helt skulle afvises. Denne berigtigelse af dommen blev kæret. Østre Landsret fandt, at denne form for berigtigelse gik ud over de grænser der er fastlagt i RPL § 221, stk. 1.

Domme har altså en meget stærk retskraft, og kan ikke omgøres.⁸⁵

Hvis en retsafgørelse kan genoptages, er den pr. definition ikke retskraftig, da dette kan føre til, at retsafgørelsen bliver omgjort.

I Danmark vil en retsafgørelse være gyldig eller endelig, når den ikke længere kan ændres gennem ordinære retsmidler, altså appelfristen er udløbet. Dette er den formelle retskraft. Afgørelsen er på dette tidspunkt bindende for sagen, hvilket betyder, at den ligeledes har opnået materiel retskraft.⁸⁶

En udenlandsk retsafgørelse skal altså være gyldig eller endelig i domslandet, før den måske kan anerkendes i Danmark.

9.3. Ordre public

En udenlandsk retsafgørelse må ikke stride mod ordre public, hvis den skal kunne anerkendes i Danmark.

Ordre public betyder "den offentlige orden". I international privatret menes der med dette samfunds- eller retsordenen. Ordre public bliver brugt som en nødbremse for at sikre, at Danmark ikke anerkender retsafgørelser, der er afsagt på eksempelvis racistiske love, eller hvor grundlæggende processuelle krav ikke er opfyldt. Der findes flere forskellige termer inden for ordre public, hvor den relevante at medbringe her vil være prohibitiv ordre public. Dette er, når ordre public forbyder et forhold, som ellers er tilladt af den fremmede ret. Dette kan eksempelvis være, hvis menneskehandel er tilladt i et land, og to parter vil have anerkendt en retsafgørelse stammende fra dette handelsforhold.

⁸⁵ Werlauff, Erik, Retssager, s. 195f

⁸⁶ Lindencrone og Werlauff, Dansk Retspleje, s. 421

Da det er forbudt i Danmark, vil retsafgørelsen ikke kunne anerkendes, da menneskehandel ikke blot er ulovligt, men også strider mod samfundsordenen.

Ordre public fastlægges ud fra en stats egen opfattelse af, hvad dette er.⁸⁷ Det er altså den enkelte stats samfunds- eller retsorden der afgør, hvad statens ordre public er. Dette betyder også, at hverken EU eller nogen international domstol kan fastlægge en norm, som ordre public internationalt skal dække over.⁸⁸

Der kan skeles til Bruxelleskonventionen for at finde ud af, hvordan og hvornår ordre public skal anvendes. I henhold til denne, er den fremmede domstols kompetenceregler ikke inden for anvendelsesområdet af ordre public, jf. art. 28, stk. 3 i konventionen. Ordre public reglen kan heller ikke anvendes, hvis domslandet har anvendt en anden lovgivning end den, som anerkendelsesstaten ville anvende, jf. forordningens art. 27, nr. 4. Det vil altså sige, at spørgsmålet om kompetence og hvilke regler der skal anvendes, ikke er noget, som reglen om ordre public kan bremse. Det er andre regler og grundsætninger, der skal anvendes for at vurdere, om den udenlandske domstol har været kompetent til at dømme sagen.

Art. 27, nr. 2 i Bruxelles konventionen dækker de processuelle mangler, der kan være ved indstævningen af sagsøgte. Ordre public bliver derfor først rigtig anvendelig, hvis nu sagsøgte er mødt op i retten, men ikke har fået rimelig adgang til at forsvare sig. Dette ville være så meget i strid med danske retsprincipper, at det ville være svært at anerkende en retsafgørelse med en sådan sagsgang.⁸⁹ I dommen UfR 2011.3001 V blev den ene parts forklaring slet ikke lagt til grund for afgørelsen, hvorfor var én af grundene til, at afgørelsen ikke kunne anerkendes af danske domstole.

Ordre public er ikke blot en retsgrundsætning. I Danmark er den optaget i flere lovbestemmelser. Det kommer blandt andet til udtryk i Konventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes ved kontraktretlige pligter. I denne er ordre public lovfæstet i art. 16. Heri står, at en regel kan undlade at bruges, hvis den er åbenbar uforenelig med et grundlæggende retsprincip i domslandet.⁹⁰ I RPL § 223 a kommer ordre public til udtryk gennem formuleringen "*når anerkendelsen ikke vil være åbenbart uforenelig med landets retsorden*".

⁸⁷ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 62-63

⁸⁸ Schmidt, Torben Svénné, International Formueret, s. 179

⁸⁹ Schmidt, Torben Svénné, International Formueret, s. 178f

⁹⁰ Schmidt, Torben Svénné, International Formueret, s. 37f

Hvis en fremmed retsafgørelse skal bremses af ordre public, er det ikke nok, at den fremmede retsregel blot er imod dansk lovgivning. For at kunne anvende ordre public som nødbremse, og derved ikke anerkende den udenlandske retsafgørelse, skal retsafgørelsen skal være i strid med den samfunds- eller retsorden der er i Danmark.⁹¹

Det er derfor kun i ganske sjældne tilfælde, at ordre public er blevet brugt herhjemme. I dommen UfR 1956.912 SH kan det i præmisserne læses, at: ”*Ordre public reglen kun kan anvendes på de grove ydertilfælde*”. Herved bliver det en snæver undtagelsesregel, som sjældent anvendes.

Ordre public reglen bør kun meget sjældent anvendes i tvister mellem stater på et nogenlunde ens kulturniveau. Der vil her være en formodning for, at hvis to stater ligner hinanden i kultur og værdier, så er samfunds- og retsordenen nok også meget lignende. Derfor vil der være betænkeligheder ved at bremse anerkendelsen af en dom på baggrund af ordre public. Dette giver mening langt hen ad vejen, men bestemt ikke med alt. Et retsforhold som slaveri vil jo ikke blive mere eller mindre anstødeligt, jo tættere eller fjernere tilknytningen af retsafgørelsen er til Danmark.⁹²

Det vil være oplagt at dykke lidt ned processuelle grundsætninger og deres sammenhæng med ordre public. Processuelle grundsætninger kan være upartisk sagsbehandling og lige adgang til bevisførelse for parterne. Det vil være svært at anerkende en dom i Danmark, hvor sagsøgte måske ikke har fået lov til at udtale sig, at foretage bevisførelse eller måske endda ikke er blevet forkyndt, at personen er blevet stævnet.

Dette skete i UfR 1964.200 Ø. Sagen omhandlede en skilsmisse. Et dansk par indgik ægteskab og flyttede til USA. Hustruen flyttede kort efter tilbage til Danmark igen. Manden ønskede en skilsmisse, men hustruen var meget usamarbejdsvillig. Han fik efter en rum tid den idé at tage til Mexico og anlægge en skilsmissesag der. Han fik dom om skilsmissen med noget, der minder om en skilsmisedom, selvom hustruen ikke deltog i retssagen. Hun havde aldrig fået mulighed for at deltage, da stævningen aldrig for hende var blevet lovligt forkyndt. Ligeledes var dommens resultat ej heller blevet forkyndt for hustruen, og hun måtte ad omveje få at vide, at hun var blevet skilt. Landsretten fandt, at dommen både formelt og i materielt henseende stred med de danske retsregler, og derved ikke kunne anerkendes i Danmark.

⁹¹ Schmidt, Torben Svénné, International Formueret, s. 37

⁹² Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 65f

I denne dom var altså et konkret eksempel på, at en retsafgørelse, som ikke følger de grundlæggende, danske processuelle grundsætninger ikke kunne anerkendes i landet.

I dommen UfR 2001.1949 Ø kan der i Landsrettens præmisser på side 1963 læses, at der bliver lagt vægt på, at de argentinske domme er udførlige. De synes også at opfylde almindelige retsprincipper. Selvom ”ordre public” ikke nævnes direkte her, er det det der henvises til.

9.4. Rigtigheden

Prøvelsen af rigtigheden af en retsafgørelse afhænger ikke af, hvorvidt en dansk ret ville være kommet frem til det samme resultat eller ej. Det der er afgørende er, om retsanvendelsen er behæftet med så væsentlige fejl, at retsafgørelsen ville have haft et helt anderledes resultat, havde retsanvendelsen været rigtig.

En fremmed domstol har måske vurderet beviserne anderledes end en dansk domstol ville. Grundet forskellen i denne vurdering, er den fremmede domstol kommet frem til et andet resultat, end en dansk domstol ville. Dette vil ikke i sig selv være nok til, at der skal foretages en ny realitetsprøvelse af den fremmede retsafgørelse.

Har den fremmede domstol anvendt egen lov, bør en dansk domstol ej heller foretage en ny realitetsprøvelse. Det må formodes, at den fremmede domstol er ekspert i sine egne retsregler.⁹³

I dommen UfR 1940.652 H var en dansk statsborger (A), bosat i Tyskland, i 1913 blevet dømt til at betale 10.000 Mark in solidum med Hoveddebitor, da A var selvskyldnerkautionist for Hoveddebitor. Ved appelretten, den Hanseatiske Overlandsretten i Hamborg blev det i 1938 slået fast, at fordringen ikke var forældet.

Sagsøgeren, der havde et krav mod A, anlagde herefter sag i Danmark, for at få fordringen eksekveret.

Ved Østre Landsret i Danmark erkendte parterne overfor retten, at dommen fra 1938 fra Tyskland ikke havde bindende virkning for sagen. A, der var sagsøgte, gjorde gældende, at sagen måtte pådømmes efter danske regler, at dommen fra den Hanseatiske Overlandsret hvilede på en urigtig anvendelse af tysk ret og at fordringen var forældet. Landsretten kom frem til, at tysk ret var anvendt korrekt, og at fordringen ikke var forældet.

Højesteret udtalte, at A burde have gjort indvendinger om forældelse gældende allerede under sagens behandling i Tyskland. Da aftalen var indgået i Tyskland og begge parter på daværende

⁹³ Nielsen, Peter Arnt, International Handelsret, s. 524

tidspunkt havde bopæl der, fandt Højesteret, at sagen skulle dømmes efter tysk ret og stadfæstede Landsrettens dom. Mindretallet mente, at fordi A allerede i 1916 var flyttet tilbage til Danmark og derved havde boet i Danmark i mere end 20 år før sagens anlæggelse, så var de danske regler, der skulle have fundet anvendelse.

Det væsentlige at have for øje med denne dom er, at hverken Landsretten eller Højesteret fandt, at tysk ret var anvendt forkert, og at den tyske retsafgørelse derfor var bindende, selvom den ikke kunne anerkendes og have bindende virkning i Danmark. Retten foretog ikke en helt ny realitetsprøvelse af sagen, men vurderede blot anvendelsen af tysk ret på sagen.

9.5. Fejl og mangler

Det vil virke usandsynligt at anerkende en dom der lider af sådanne fejl og mangler, at den ville blive ophævet og hjemvist. Af denne grund, er dette også en betingelse der skal være opfyldt, før der eventuelt kan ske en anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse i Danmark.⁹⁴

Hvornår lider en dom så af disse grundlæggende fejl og mangler?

I UfR 1962.215 Ø ophævede og hjemsendte Østre Landsret dommen i 925-sag. Denne dom var blevet anket og behandlet som anke VI 318/1961 ved Landsretten. 925-sagen var en tilståelsessag, hvor tiltalte kendte sig skyldig i diverse former for tyveri. Retsbogen opfyldte dog ikke de krav der var i daværende RPL § 824, stk. 2 (nu ophævet). Der var således i retsbogen ikke nogen gengivelse af tiltaltes forklaring. Desuden var der i dommen ingen angivelse af de omstændigheder hvori tyverierne skulle have fundet sted. Dette anså Østre Landsret som sådanne grundlæggende fejl og mangler, at Landsretten ophævede dommen og hjemviste den til ny behandling ved samme ret.

Denne dom er et konkret eksempel på, at en dom lider af så grundlæggende fejl og mangler, at den ikke kan anerkendes. Var det derfor en udenlandsk dom, der havde disse fejl og mangler, ville den nok ikke kunne blive anerkendt i Danmark.

Retsbogen skal indeholde en ordret gengivelse af det der er sket i retssalen. I retsbogen skal der stå nogle praktiske oplysninger såsom tid og sted, jf. RPL § 34. Derudover skal den blandt andet også indeholde en kort fremstilling af forhandlingerne, jf. RPL § 35, stk. 1.

⁹⁴ Nielsen, Peter Arnt, International Handelsret, s. 526

Domme og kendelser skal underskrives af alle de dommere der har deltaget i afgørelsen. De underskriver dog kun én kopi, som retten beholder. De domme der udleveres skal kun underskrives af retsformanden og en sekretær.⁹⁵

Den europæiske menneskerettighedsdomstol kan også være med til at belyse, hvornår der er grundlæggende fejl og mangler ved en dom. Ved dom af 9. december 1994 i sagen Torija mod Spanien var det retten til retfærdig rettergang i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) art. 6 der var tvist om. Sagsøgte havde i både første instans og hos appelinstansen gjort gældende, at det krav han var blevet sagsøgt for, var forældet. Appelinstanten havde helt ignoreret denne påstand og alene taget stilling til sagens materielle indhold. Menneskerettighedsdomstolen fandt, at forældelsesspørgsmålet kunne have været afgørende for sagen, og derfor burde appelinstansen ikke bare have ignoreret det.⁹⁶

Selvom domme fra Den europæiske menneskerettighedsdomstol ikke vil have direkte præjudicerende virkning i forholdet om der findes en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, vil den alligevel være interessant at skele til. Dommen viser nemlig, at de spanske domstole ikke blot kunne ignorere en gangbar påstand fra sagsøgte og undlade at tage stilling til den. Dette kan tyde på, at hvis der var en udenlandsk dom, hvor den ene parts påstand fuldstændig var forbigået af den fremmede domstol, så ville det være vanskeligt at anerkende den i Danmark, jf. grundsætningen om, at en fremmed dom ikke må lide af grundlæggende fejl og mangler.

9.6. ikke-uforenelig med tidligere afgørelser

Både Bruxelleskonventionen fra 1968 samt Luganokonventionen fra 1988 har i artikel 27, nr. 3 ordlyden: "*En retsafgørelse kan ikke anerkendes: såfremt afgørelsen er uforenelig med en afgørelse mellem de samme parter truffet i den stat, som begæringen rettes til.*"

Selvom det ikke er konventionerne denne afhandling omhandler, er det alligevel væsentligt at kigge på disse. Dette var nemlig en betingelse før 1933 for adgangen til at anerkendelse udenlandske retsafgørelser.⁹⁷

⁹⁵ Lindencrone og Werlauff, Dansk Retspleje, s. 144f

⁹⁶ Lindencrone og Werlauff, Dansk Retspleje, s.376

⁹⁷ Christensen, Thomas E., UfR 2015B.387 sp. 390

Denne regel stiller ikke krav om at tvisten skal være den samme i de to sager.⁹⁸ I sag 145/86 Hoffmann mod Krieg anvendte Den europæiske domstol art. 27, nr. 3 i Bruxelleskonventionen. De to tyske ægtefæller M og H ophævede deres samliv, og M flyttede til Holland. Ved en tysk retskendelse blev han pålagt at betale hustrubidrag. M opnåede herefter skilsmisse ved en hollandsk domstol, mens H også i Holland opnåede fuldbyrdelsesordre til den tyske bidragskendelse. Tyskland anerkendte ikke den i Holland opnåede skilsmisse, da M ikke havde søgt om dette ved justitsforvaltningen i Tyskland. H fik foretaget udlæg i M's aktiver, hvilket M ville have ophævet. Tvisten var herefter, om den tyske kendelse om hustrubidraget kunne nægtes fuldbyrdelse, da den netop var grundlagt på, at ægtefællerne stadig var i et ægteskab i tysk rets forstand. I dette tilfælde er der altså to retsvirkninger, som gensidigt udelukker hinanden:

1. Den tyske dom om hustrubidrag der krævede, at parterne stadig var i et gyldigt ægteskab og
2. Den hollandske skilsmissemåling.

Den europæiske domstol udtalte i præmis 22 i afgørelsen, at der foreligger uforenelighed, når de to retsafgørelser gensidigt udelukker hinanden, som de gjorde i dette tilfælde. Af denne grund kunne den tyske fuldbyrdelsesdom (udlægget) nægtes fuldbyrdelse i Holland.

I Bruxelleskonventionernes art. 27, nr. 5 står der, at hvis der i en tredjestat, som er en ikke-kontraherende stat, er truffet afgørelse mellem parterne om den samme tvist, kan en EU-stat ikke anerkende en afgørelse, som er uforenelig med den første, hvis den første afgørelse ellers opfylder betingelserne for at blive anerkendt.

Det er kun, når der er afsagt en retsafgørelse i en stat, som Danmark ikke har en overenskomst med, det vil sige alle de stater der falder uden for Bruxelles I-forordningen, Luganokonventionen og Den nordiske Domskonvention, at art. 27, nr. 5 i Bruxelleskonventionen finder anvendelse. Når der er afsagt en dom i én af disse stater, og den ellers opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt, kan en retsafgørelse afsagt inden for konventionerne, men som er uforenelig med den første retsafgørelse ikke anerkendes.⁹⁹

Det var en betingelse før indførelsen af § 223 a i RPL, at der ikke måtte være uforenelighed med tidligere afsagte retsafgørelser. Med henblik på både fornuften i det og reglerne i de forskellige

⁹⁸ Schmidt, Torben Svénné, International Handelsret, s. 183

⁹⁹ Schmidt, Torben Svénné, International Handelsret, s. 183

konventioner i dag, må det formodes, at dette stadig vil være en betingelse, førend en udenlandsk retsafgørelse kan anerkendes på et ulovbestemt grundlag i Danmark.

9.7. Konkluderende

Kompetence, endelighed, ikke stride mod ordre public, værende rigtig, der må ikke være fejl og mangler og den må ikke være uforenelig med tidligere retsafgørelser er alle betingelser der skal være opfyldt for, at en udenlandsk retsafgørelse måske kan anerkendes på et ulovbestemt grundlag i Danmark.

Som tidligere nævnt, er UfR 2001.1949 Ø den eneste dom, hvor danske domstole har anerkendt en udenlandsk retsafgørelse.

I UfR 2001.1949 Ø var der som et led i den oprindelige købsaftale fra 1981 en værnetingsaftale hvori parterne aftalte, at handelsretterne i Buenos Aires skulle tillægges kompetence. Den danske køber T indgik, da T købte selskabet af R, i denne aftale. T påstod ved den danske ret, at værnetingsaftalen ikke tillige var en stiltiende aftale om lovvalg.

Landsretten bemærkede, at værnetingsaftalen netop måtte være en stiltiende aftale om lovvalg. Dette begrundede de med aftalens stærke tilknytning til Argentina.

Der blev fra Landsretten lagt vægt på, at dommene fra Argentina ikke var tilladt indbragt for 3. instans. Dette vil sige, at de argentinske domme var gyldige og endelige.

Med hensyn til ikke at stride mod ordre public bemærkede Landsretten, at de argentinske domme synes at opfylde almindelige retsprincipper. Selvom ordre public ikke er direkte nævnt, er det dette de henfører til med denne formulering.

Landsretten bemærkede, at de argentinske domme er velbegundede og udførlige. Dette kan både henføre til, at de ikke strider mod ordre public, men også, at de i det væsentlige synes at være rigtige.

Der har ikke for Landsretten været påvist, at de argentinske domme led af sådanne fejl og mangler, at de burde tilsidesættes af denne.

Slutteligt var der ikke afsagt flere afgørelser, som evt. ville kunne stride med hinanden, og derfor var kravet om, at den ikke må være uforenelig med tidligere afsagte afgørelser opfyldt.

UfR 2001.1949 Ø blev altså i Danmark anerkendt på trods af § 223 a i RPL der ellers skulle bremse at dette kunne ske.

10. Bevisvirkningen

I sit foredrag holdt i Juridisk Forening i 1933 fremkom Dr. Juris H. Munch-Petersen med det postulat, at selvom fremmede retsafgørelser nu ikke længere kunne anerkendes, vil tabet af deres egentlige retskraft ikke betyde så meget, da den bevisende vægt er så stærk, at det i sidste ende vil betyde stort set det samme.¹⁰⁰

Det er derfor ret interessant nærmere at undersøge, om det er uden betydning, om der findes en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser eller ej, hvis de bare kan bruges som direkte bevis i retten i stedet.

10.1. Hvad er bevisvirkning?

Adskillelsen af anerkendelse og retskraft giver i praksis det, der kaldes bevisvirkningen. Bedømmelsen af anerkendelse og retskraft er reelt set den samme, og den praktiske forskel er her vigtigere end den teoretiske. Vurderer en dommer, at den udenlandske retsafgørelse ikke kan anerkendes, står dommeren nemlig stadig med muligheden for at tillægge denne en vis bevisvirkning.¹⁰¹

Den praktiske fordel bliver her, at selvom det er en udenlandsk retsafgørelse, kan den under visse betingelser anvendes som bevismateriale. Da der i Danmark fri bevisbedømmelse, jf. RPL § 344, stk. 1, er det op til den enkelte dommer at vurdere, hvor meget vægt dommeren vil lægge på den givne, udenlandske retsafgørelse.

I UfR 1952.631 Ø havde en dansk mand og en sydafrikansk hustru fået meddelt separation ved dom i Sydafrika. I denne dom skulle manden betale et underholdsbidrag på £ 30 om måneden. De ville gerne skilles grundet dybe uoverensstemmelser i ægteskabet. I Sydafrika var dette ikke grundlag for at tilkende en skilsmisse. Det danske Justitsministerium kunne ej heller tilkende skilsmisse på baggrund af dommen, hvilket gjorde, at dommens gyldighed måtte pådømmes hos domstolene. I første instans i Danmark bliver sagen i et vist omfang realitetsprøvet, da dommeren ikke vil tillægge den sydafrikanske separationsdom retskraft i Danmark. Manden, sagsøger, fik lov til at forklare sig for retten, mens hustruen var repræsenteret ved sagfører og selv befandt sig i Sydafrika. I 1. instans meddeltes der separation, men manden tilpligtedes ikke at yde underhold til hustruen. I anden instans sagde Østre Landsret, at separationsdommen fra Sydafrika havde *bevismæssig betydning*. Så selvom

¹⁰⁰ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 14

¹⁰¹ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 118

dommen ikke havde bindende virkning eller retskraft i Danmark, lagde Landsretten den alligevel til grund for domsafsigelsen. De både meddelte separation og at manden skulle betale underholdsbidrag til hustruen, som den sydafrikanske dom gjorde.

10.2. Hvad er et bevis?

Bevis kan være mange forskellige ting. Udtrykket "bevisstoffet" kan være forklaringer, dokumenter samt syn og skøn.¹⁰²

I RPL § 344, stk. 1 findes princippet om den fri bevisbedømmelse. Dette betyder i bund og grund, at der ikke er regler for, hvornår noget kan anses for værende bevist, og det er op til den enkelte dommer at foretage denne vurdering.¹⁰³ Dette kaldes for "bevisbedømmelsens frihed". Det er rettens skøn at vurdere, hvornår en kendsgerning kan anses for værende tilstrækkeligt bevist.¹⁰⁴

Selvom den enkelte dommer har meget frie rammer i forhold til beviserne, er der dog en regel om, at al overflødig bevisførelse skal afskæres, jf. RPL § 341.¹⁰⁵ Denne regel bliver interessant i vurderingen af, hvilken bevisvirkning en udenlandsk retsafgørelse kan have. Hvis hele sagen nu har været prøvet og dømt hos en udenlandsk domstol, vil det så ikke virke lidt overflødigt at skulle gennemgå alle beviserne endnu en gang i en dansk domstol?

10.3. Processuel eller materiel bevisvirkning?

Hvis tilfældet er, at en fremmed retsafgørelse ikke på noget grundlag kan anerkendes i Danmark, skal der sondres mellem den processuelle og den materielle bevisvirkning.

Hvis der *ikke* kan tillægges en udenlandsk retsafgørelse processuel bevisvirkning, kan den sagsøgte være berettiget til at kræve hele bevisførelsen ført igen hos de danske domstole.¹⁰⁶

Hvis den fremmede retsafgørelse derimod har processuel virkning, betyder det, at en ny sag om samme tvist ikke kan anlægges i Danmark. Den fremmede retsafgørelse tillægges altså præjudiciel virkning. Herved bliver parterne også afskåret fra at komme med nye faktiske anbringender og beviser.

Der kan tillige tillægges en fremmed retsafgørelse materiel bevisvirkning. Her kan der igen sondres mellem den stærke og den svage. Den stærke bevisvirkning er, hvis retsafgørelsen bliver lagt til grund

¹⁰² Werlauff, Retssager, s. 19

¹⁰³ Werlauff, Retssager, s. 26f og s. 121

¹⁰⁴ Gomard og Kistrup, Civilprocessen, s. 28

¹⁰⁵ Werlauff, Retssager, s. 124

¹⁰⁶ Hvidberg, Otte, Udenlandske Domme, J 1970.392, s. 398

uden en realitetsprøvelse af sagen overhovedet. Hvis den har en svag virkning, vil den fremmede retsafgørelse blot have bevisende vægt.¹⁰⁷

10.4. Krav til bevisvirkningen

Der må opstilles nogle betingelser og formodninger, før en udenlandsk retsafgørelse i sin realitetsprøvelse kan have bevisende vægt:

- Den udenlandske domstol skal have anvendt samme retsregler, som en dansk domstol efter sine internationale privatretlige regler også ville have anvendt,
- Disse retsregler skal være rigtigt anvendt, og
- Bevisbedømmelsen skal have været rigtig.

Det kan antages, at en udenlandsk retsafgørelse kan lægges til grund med bevisende vægt, med mindre en af parterne bestrider én af de tre ovenstående punkter.¹⁰⁸

10.5. Delkonklusion

Det vigtige ved at fastslå, at en udenlandsk retsafgørelse kan tillægges bevisende vægt er, at så bliver det ikke lige så kritisk, om den kan anerkendes eller ej. Hvis den nu bliver lagt til grund for domsafsigelsen uden der bliver foretaget en omfattende prøvelse af sagen, giver det jo i praksis stort set det samme resultat.

Der er andre regler, der har en afgørende betydning i forbindelse med at vurdere den bevisende vægt. Dette er nemlig RPL § 341 om at afskære overflødig bevisførelse.

Selv hvis der er en retsafgørelse som ikke kan anerkendes i Danmark, kan den altså stadig have en rigtig høj bevismæssig værdi, da dommeren har mulighed for at vurdere, at det vil være unødvendigt at foretage hele bevisførelsen igen, hvis det vurderes, at den udenlandske retsafgørelse har været baseret på en rigtig bevisbedømmelse.

¹⁰⁷ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 273f

¹⁰⁸ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 274

11. Eksekution

§ 479 i RPL blev nyaffattet på samme tid med at § 223 a blev indsat i 1932, hvorefter Justitsministeren kunne fastsætte bestemmelser om fuldbyrdelse af udenlandske krav og vedtagelser i Danmark, hvis de kunne anerkendes efter § 223 a.¹⁰⁹

11.1. Hvad er eksekution?

Når en udenlandsk dom har eksekutionskraft i Danmark, betyder det, at den der har fået en påstand anerkendt, kan tage den udenlandske dom ned til den danske fogedret og bede om fuldbyrdelse.¹¹⁰

Her kan fogeden tvangsfuldbyrde kravet gennem udlæg, udsættelse eller andre mulige tvangsfuldbyrdesesskridt.

11.2. Før 1933

Før 1933 kunne udenlandske retsafgørelser ikke uden videre fuldbyrdes, selvom der var en liberal holdning til anerkendelse af disse retsafgørelser. Domhaveren måtte derfor først anlægge et fuldbyrdelsessøgsmål hos de danske domstole. Dette skulle være med påstand om, at domfældte skulle dømmes i overensstemmelse med den fremmede retsafgørelse. Her ville den danske domstol alene undersøge, om anerkendelsesbetingelserne var opfyldt. Betingelserne var:

- Om den udenlandske domstol havde kompetence til at pådømme sagen efter danske værnetingsregler
- Om Retsafgørelsen stred mod ordre public
- Om domslandet tilhørte et anerkendt, civiliseret folkesamfund¹¹¹

På denne måde undersøgte den danske domstol slet ikke den materielle rigtighed i retsafgørelsen. Hvis blot retsafgørelsen opfyldte ovenstående betingelser, ville den blive forsynet med et eksekvatur, hvorefter domshaveren kunne medbringe den til fogedretten og få dommen fuldbyrdet.¹¹² Dette betød, at Danmark anerkendte, at fremmede retsafgørelser var middelbare, men ikke umiddelbare, eksekverbare.

¹⁰⁹ Bet. 634/71 s. 39

¹¹⁰ Werlauff, Retssager, s. 40

¹¹¹ Hvidberg, Otto, J 1970.392, s. 394

¹¹² Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 103

Ifølge § 479 kan Justitsministeren fastsætte bestemmelser, hvorefter fremmede retsafgørelser om borgerlige krav kan fuldbyrdes i Danmark. I den oprindelige ordlyd var der, ligesom ved § 223 a, krav om gensidighed. Dette krav blev taget ud, da loven i 1976 endnu en gang blev revideret.¹¹³

11.3. RPL § 479

Hvis en retsafgørelse er omfattet af denne bestemmelse, vil det betyde, at den har umiddelbar eksekutionskraft i Danmark. På denne måde kan domhaveren tage retsafgørelsen direkte ned i fogedretten og få sit krav fuldbyrdet. Det modsatte til dette er middelbar eksekutionskraft, hvor domshaveren først må opnå eksekvaturdom på baggrund af sin retsafgørelse hos en dansk domstol, før han kan få den eksekveret i fogedretten.

I den oprindelige lovtekst, var det ikke blot et krav, at der var gensidighed, men også at afgørelsen var bindende efter RPL § 223 a. Der kunne godt tillægges en dom betydning efter RPL § 223 a uden at den også blev tillagt virkning efter § 479. Den omvendte situation kunne ikke ske.¹¹⁴

Der er nogle forudsætninger til de retsafgørelser og vedtagelser som Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om i henhold til RPL § 479. Den første er, at de skal kunne fuldbyrdes i den stat hvor de er afsagt. Dernæst må fuldbyrdelsen ikke stride mod ordre public. Dette er det samme krav, som der ses til RPL § 223 a, om at den ikke må være "*åbenbar uforenelig med landets retsorden.*"¹¹⁵

Vurderingen af overholdelsen om ordre public må være den samme vurdering som hos RPL § 223 a.¹¹⁶ I betænkningen inden lovændringen i 1978 står der at ordre public klausulen bør gentages i § 479.¹¹⁷ Dette er med til at underbygge, at det er den samme forståelse af begrebet i både RPL §§ 223 a og 479.

11.3.1. Vedtagelser

Vedtagelser betyder i bestemmelsen udenretlige forlig, gældsbreve, pantebreve, veksler og checks, jf. RPL § 478, stk. 1, nr. 4-7.

¹¹³ Gomard, Bernhard, Kommenteret Retsplejelov Bind II, s. 54

¹¹⁴ Bet. 634/71s. 39

¹¹⁵ Philip, Allan, Dansk International Privat- og Procesret, s. 122f

¹¹⁶ Gomard, Bernhard, Kommenteret Retsplejelov Bind II, s. 56

¹¹⁷ Bet. 634/71 s.42

Når to parter har indgået en kontrakt i et bestemt land, vil de ofte kun have dette lands regler for øje. Det har derfor været nødvendigt at kunne fuldbyrde på grundlag af udenlandske dokumenter her i Danmark, når dansk international privatret også ville anvende det fremmede lands regler.¹¹⁸

Det er underordnet, hvor henne i verden disse dokumenter er oprettet. De vil næppe heller skulle have bindende virkning i Danmark.¹¹⁹ For at kunne benyttes som eksekutionsfundament efter en bestemmelse fastsat af Justitsministeren, jf. RPL § 479, skal de kunne opfylde betingelserne i RPL § 478, stk. 1, nr. 4-7. Ydermere skal fremmede gældsbreve og pantebreve også være dette efter dansk rets opfattelse. Modsat er det for vekslere og checks nok, at de blot er dette i henhold til den lovgivning der er valgt mellem parterne.¹²⁰

11.3.2. Hensynet bag § 479

Der har, på samme måde som ved § 223 a, været et hensyn om at have en stærk forhandlingsposition bag denne bestemmelse. Selv i 1971, hvor der igen blev foretaget en gennemgang af RPL syntes politikerne, at det var nødvendigt at stå stærkt i en forhandling om overenskomster om fuldbyrdelse af retsafgørelser og vedtagelser. Dette ville Danmark gøre ved at kunne tilsikre, at en fuldbyrdelse ville kunne ske uden at blive forsinket af en procesordning som ville være forskellig fra det kontraherende lands egen. Det ville af denne grund kunne blive nødvendigt at give Justitsministeren beføjelse til at træffe beslutning om hvordan og på hvilket stadium der ville kunne gøres indsigelser mod et udenlandsk fuldbyrdelsesgrundlag.¹²¹

11.4. Perspektivering

11.4.1. Bruxelles I-forordningen

Ifølge art. 39 i denne forordning, skal en retsafgørelse der er truffet i en medlemsstat ligeledes være eksigibel i de øvrige medlemsstater. Der er som i RPL § 479 krav om, at den skal være eksigibel i den stat, som har afsagt retsafgørelsen. Ydermere må de øvrige medlemsstater ikke stille krav til en erklæring om eksigibilitet.

Dette har den betydning, at retsafgørelser er umiddelbart eksigible i andre stater. Det var dog før 2012 sådan i Bruxelles I-forordningen, at retsafgørelsen kun var middelbar eksigibel, da den skulle opnå eksekvtur i landet først.¹²²

¹¹⁸ Bet. 634/71 s. 41

¹¹⁹ Bet. 634/71 s. 42

¹²⁰ Gomard, Bernhard, Kommenteret Retsplejelov Bind II, s. 56

¹²¹ Bet. 634/71 s. 42

¹²² Hertz, Ketilbjørn, Bruxelles I-forordningen kommenteret, s. 412

I den gamle Bruxelleskonventions art. 34, stk. 2 var der ligeledes adgang til at eksekvere en retsafgørelse, så længe den var eksigibel i afsigelsesstaten. I denne konvention fandtes samme regel, som der var i Bruxelles I-forordningen, om at retsafgørelsen kun var middelbar eksigibel. Det krævedes derfor at retsafgørelsen fik et eksekvatur, før den kunne fuldbyrdes.¹²³

Dette minder meget om retstilstanden før 1933, hvor udenlandske retsafgørelser var middelbare eksigible, hvis de rette betingelser var opfyldt.

11.4.2. Den nordiske Domskonvention

I denne konvention tillægges fremmede retsafgørelser umiddelbar eksekutionskraft. En afgørelse, der har bindende virkning i det land hvor den er truffet, kan fuldbyrdes i et andet nordisk land, jf. art. 4 i Den nordiske Domskonvention.

Retsafgørelsen kan endda fuldbyrdes selvom den endnu ikke har opnået endelig retskraft. Dette kan eksempelvis være, hvis fuldbyrdelsesfristen er kortere end appelfristen. Det er de nationale regler der gælder omkring dette. I Danmark kan fuldbyrdelse ikke gå ud over hvad der kræves for at sikre kravet. En auktion kan eksempelvis således ikke iværksættes, før afgørelsen er blevet retskraftig.¹²⁴

11.5. Konkluderende

RPL §§ 223 a og 479 har, og gør stadig, hængt rigtig godt sammen. Det var især, da en retsafgørelse ikke ville kunne fuldbyrdes efter § 479 hvis ikke den kunne anerkendes efter § 223 a, at de gav rigtig god mening at have sammen. Det er de samme hensyn der har været bag begge bestemmelser, og det er den samme vurdering der foretages.

Uanset at Justitsministeren siden 1933 har haft adgang til at fastsætte bestemmelser omkring fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser ifølge RPL § 479, er dette ikke noget, som Justitsministeren endnu har benyttet sig af.¹²⁵

Hvis nu der findes en ulovbestemt adgang til at anerkende udenlandske retsafgørelser, kan disse så tvangsfuldbyrdes i Danmark på trods af RPL § 479?

Det må formodes, at hvis en udenlandsk retsafgørelse kan anerkendes i Danmark, så vil denne være middelbar eksekutionsbar, på samme måde som retstilstanden var før 1933.¹²⁶ En fordringshaver ville

¹²³ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 331

¹²⁴ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 338 og 340f

¹²⁵ Gomard, Bernhard, Kommenteret Retsplejelov Bind II, s. 54

¹²⁶ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 103

altså få anerkendt den udenlandske retsafgørelse i Danmark, få eksekverturdom og derefter få fogedretten til at tvangsfuldbyrde denne.

12. Retspolitisk

Da politikerne i 1932 valgte at § 223 a skulle indsættes i RPL, var det en reaktion på Den nordiske Domskonvention, som de lige havde indgået. Uden den nye bestemmelse, ville retsafgørelser fra de nordiske lande stå dårligere end de retsafgørelser fra alle andre lande grundet Danmarks liberalistiske tilgang til anerkendelse af fremmede retsafgørelser. De andre nordiske lande var nemlig mere restriktive i deres tilgang til anerkendelse af fremmede retsafgørelser.

Retsplejeudvalget var egentlig i mod, at denne bestemmelse skulle indsættes. Den blev på trods af dette vedtaget, da der var frygt for, hvilke udenlandske retsafgørelser, som Danmark ville skulle anerkende i fremtiden uden denne.¹²⁷

12.1. Civiliserede samfund

Der var i 1932 frygt for, at Danmark ville kunne komme til at skulle anerkende retsafgørelser, hvis rimelighed var tvivlsom. Der kunne endda være domme som kunne stride mod ret og moral. Grundet denne mistillid der var til hinanden den gang, kunne Danmarks liberalistiske tilgang til anerkendelse ikke fortsat udvikle sig.¹²⁸

Netop dette er et argument for, hvorfor det var vigtigt at indføre RPL § 223 a. Der var mistillid til mange landes domme, især de der var afsagt i udviklingslande. Det ville være bekymrende at skulle anerkende disse i samme grad, som Danmark havde gjort tidligere. Det var især en bekymring for, om de processuelle regler i landene kunne sikre en retfærdig rettergang og behandling af sagerne. Der var dog også en vis bekymring til de fremmede landes dommere; deres uangribelighed og deres kvalifikationer.¹²⁹ Hvem skulle så foretage en sådan vurdering af, hvilke landes retsafgørelser Danmark ville anerkende uden realitetsprøvelse? Domstolene ville være et godt bud. Dette ville dog hurtigt kunne føre til politiske forviklinger, hvor det for omverdenen ville være svært at retfærdiggøre hvorfor Danmark ville anerkende ét lands retsafgørelser men ikke et andets. For ikke at have denne vurdering liggende hos domstolene måtte det derfor være hos regeringen den måtte ligge. Det kom den til ved indførslen af RPL § 223 a. Herefter kunne regeringen gennem bilaterale traktater og overenskomster aftale gensidig anerkendelse af hinandens retsafgørelser med fremmede stater.¹³⁰

¹²⁷ Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, s. 306f

¹²⁸ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 2

¹²⁹ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 2

¹³⁰ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 297f

Denne mistillid til udviklingslande kan synes overdrevet. Måske nogle landes retspleje ikke er lige så veludviklet som den danske, men en sag kan nu godt være blevet behandlet ganske retfærdigt alligevel. Hvis ikke retsafgørelsen strider mod ordre public hverken i resultat eller i processuel behandling, ville det være betænkeligt ikke at ville anerkende en retsafgørelse fra et udviklingsland.¹³¹

12.2. Skadende for det nordiske samarbejde?

Et andet argument for indførslen af § 223 a var det tidligere nævnte, at Danmark risikerede at give en videre adgang til at anerkende alle andre end de nordiske retsafgørelser. Dette ville ikke ligefrem være gavnligt for det internordiske samarbejde.¹³²

På den anden side, så har den mistillid der er til andre staters retsafgørelser den effekt, at Danmark efter 1932 pludselig heller ikke ville anerkende sine naboers retsafgørelser. Der blev i 1938 udstedt en kongelig anordning om at anerkende tyske retsafgørelser, men hvad med de andre EU-lande?¹³³

Problemet i forhold til de andre EU-lande er nu blevet løst med Bruxelles I-forordningen og med Luganokonventionen er der også indgået aftale med EFTA-landene. Med indførslen af disse er der næppe længere noget særligt grundlag for at opretholde Den nordiske Domskonvention, hvilket tilbage i 1932 var begrundelsen for at indføre RPL § 223 a.¹³⁴

Det er dog ikke kun disse lande som danske erhvervsfolk indgår kontrakter med. Handlen er blevet global, og der opstår tvister i hele verden hvor danske statsborgere eller personerne med dansk bopæl er indblandet. Det er lande, hvis borgere kan indgå komplicerede kontrakter, men hvor Danmark, ud fra tesen om ikke at ville risikere at anerkende retsafgørelser fra udviklingslande, ikke vil anerkende deres retsafgørelser.

12.3. Forumshopping

Der kunne også være frygt for, at det ville blive for nemt at "forumshoppe" hvis ikke RPL § 223 a fandtes. En sagsøger ville kunne spekulere i, om han ville have nemmest ved at vinde sin sag i ét land, og derefter få kravet eksekveret i Danmark. Reglerne i Danmark ville nemt kunne blive misbrugt, hvis der var vid adgang til at anerkende alle mulige staters retsafgørelser.¹³⁵

¹³¹ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 299

¹³² Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 12

¹³³ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 299

¹³⁴ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 191

¹³⁵ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 297

12.4. Fremmedes regelsæt

Dansk international privatret kan føre til, at det er et fremmed lands regelsæt en dansk domstol skal anvende på en sag. Hvis nu to parter har indgået en kontrakt i et andet land, er det måske det lands regelsæt som de danske domstole skal anvende. I denne situation kan det virke ulogisk, at de danske domstole kan anvende regelsættet fra en fremmed stat, men de kan ikke få lov til at anerkende den retsafgørelse som det fremmede lands domstole selv har afsagt – og de skulle jo gerne selv være eksperter i deres egen lovgivning.¹³⁶

12.5. Præjudicerende virkning

Hele grunden til, at retsafgørelserne normalvis har præjudicerende virkning er også hensynet til, at ingen kan være tjent med at skulle gennemgå den samme sag gang på gang. Det både er tids- og ressourcekrævende at skulle gennemføre en retssag. Der ville heller ingen sikkerhed være omkring retsafgørelser, hvis ikke parterne og involverede tredjemænd kunne forlade sig på, at retsafgørelsen ville være endelig.¹³⁷

Når udenlandske retsafgørelser ikke anerkendes kan det derfor betyde en usikkerhed hos borgerne omkring deres retsafgørelses præjudicerende virkning. Den samme sag kan føres igen ved flere domstole, hvorfor det især for den vindende part svækker retssikkerheden og i øvrigt besværliggør processen med at få indkrævet en fordring.

12.6. Appelret

Ved at skulle prøve en sag igen, bliver en anden stats domstol nærmest en appelret for andres retsafgørelser. Det bliver prøvet om den fremmede domstol har anvendt retsreglerne rigtigt. Dette er deres egne retsregler vel at mærke. Dernæst skal domstolene foretage en ny bevisbedømmelse. Dette vil ofte være en tvist der er opstået uden for Danmark, som der nu skal føres bevis for i Danmark igen. Der er risiko for, at denne realitetsprøvelse blot vil være mere ufuldstændig og usikker end den oprindelig retsafgørelse.¹³⁸

12.7. Voldgiftsdomme

Med den første voldgiftslov i 1972 kom en bestemmelse om, at Justitsministeren kunne fastsætte regler om udenlandske voldgiftskendelsers materielle retskraft i Danmark. Denne blev udnyttet allerede året efter, hvorefter disse fik materiel retskraft i Danmark. Siden 1973 har der været en klar

¹³⁶ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 298

¹³⁷ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 299

¹³⁸ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 299

hovedregel om at anerkende udenlandske voldgiftsdomme, mens der siden 1933 har været en lige så klar hovedregel om ikke at anerkende udenlandske retsafgørelser.

Det kan virke mystisk, at den ene slags afgørelser anerkendes i så vid grad, mens den anden slag ikke gør. Der er stor forskel der er på de to slags afgørelser. Voldgift er aftalebaseret mellem parterne, mens de hos domstolene må acceptere en hel række af procedure regler.¹³⁹ Det er denne grundlæggende forskel der gør, at voldgiftskendelserne anerkendes og de almindelige retsafgørelser som udgangspunkt ikke gør.

12.8. Afgivelse af suverænitet

Et fremmed lands retsafgørelser er et udtryk for deres dømmende myndighed. Når de anerkendes i Danmark, vil det derfor blive set som udøvelse af dømmende myndighed i Danmark. Danmark vil her fraskrive sig den suveræne ret de ellers har inden for egne grænser til at lade de danske domstole pådømme konkrete tvister. Det er af denne grund svært for politikkerne blot at anerkende alle udenlandske retsafgørelser, med mindre der er forhandlet gensidighed i en overenskomst.¹⁴⁰

12.9. Forhandling

Danmark var som en lille nation i 1932 nok ikke den stærkeste spiller i international politik. Ved at opretholde den dagældende, liberale tradition med at anerkende udenlandske retsafgørelser, ville Danmark kunne komme til at stå svagt i en forhandlingsposition med andre stater om, at også de skulle anerkende Danmarks retsafgørelser ud fra et princip om gensidighed. Det var derfor nødvendigt med et stærkere udgangspunkt i forhandlingerne om gensidig anerkendelse. Dette udgangspunkt skulle så være, at Danmark ikke ville anerkende nogle udenlandske retsafgørelser med mindre der forelå en aftale eller kongelig anordning.¹⁴¹ For at opsummere kan det skrives: "hvis I vil anerkende vores retsafgørelser uden en realitetsprøvelse, vil vi også anerkende jeres."

Ideen med dette har måske været god nok. I praksis er det dog ikke sådan det helt er foregået. Indtil Danmark tiltrådte Bruxelleskonventionen havde ikke ét land indgået aftale med Danmark om gensidig anerkendelse af retsafgørelser. I 1938 udstedte Danmark en kongelig anordning om at anerkende tyske retsafgørelser. Denne blev udstedt, fordi Tyskland som følge af lovændring var ved

¹³⁹ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 186 og 192

¹⁴⁰ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 192

¹⁴¹ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, s. 13

at ophøre med at anerkende de danske retsafgørelser grundet manglende gensidighed fra Danmarks side.¹⁴²

Den daværende politiske atmosfære var nemlig ikke så gunstig til at forhandle traktater til at udfylde det tomrum der blev skabt efter indførslen af § 223 a i RPL.¹⁴³ Det var lige i mellemkrigstiden og der var andre, mere vigtige ting, at tage stilling til end gensidig anerkendelse af lille Danmarks retsafgørelser.

Tanken bag indførslen af § 223 a i RPL var, at det var gennem bilaterale aftaler med andre nationer Danmark skulle forhandle. Denne tilgang er ikke så moderne længere. Det sås først med Bruxelleskonventionen at det altså var en hel gruppe af lande der forhandlede. Sidenhen kom Luganokonventionen, som ligeledes var en gruppe og så endda med ikke-EU-lande. Det er svært at blive ved med at være fortalere for at opretholde en god forhandlingsposition, hvis der slet ikke forhandles bilateralt.¹⁴⁴

12.10. Har det haft den ønskede effekt?

Indsættelsen af RPL § 223 a har altså været politisk bestemt og ikke være begrundet i nogle juridiske problemer som sådan. Som det kan ses i ovenstående afsnit, så har der været rigeligt med politiske overvejelser for, hvorfor det var nødvendigt at indsætte bestemmelsen. Der var argumenter både for, at Danmark ikke skulle komme til at anerkende retsafgørelser fra ikke-civiliserede stater, at Danmark kunne risikere at afgive suverænitet og at Danmark ville stå bedre i en forhandlingsposition om gensidig anerkendelse med andre nationer.

Danmark kom måske til at stå i en stærkere forhandlingsposition til at forhandle med stater om, hvad de egentlig lige havde taget fra dem. Der har dog ikke været nogle forhandlinger med andre stater om gensidig anerkendelse af retsafgørelser. Dette har måske noget at gøre med det fjendtlige miljø der var efter år 1933. Der var mistillid landene i mellem, og kort tid senere udbrød 2. verdenskrig. Der var i hvert fald nogle omstændigheder der gjorde, at Danmark ikke fik forhandlet sig til de ønskede overenskomster, som der var meningen landet skulle.

Det har ikke virket til, at det på noget tidspunkt fra politikkerne var ønsket overhovedet ikke at anerkende udenlandske retsafgørelser. Dette blev dog konsekvensen af indførslen af § 223 a i RPL. Nu er der blevet forhandlet flere internationale konventioner på plads. Bestemmelsen bremser

¹⁴² Lando, Ole, *Anerkendelse af fremmede domme*, TfR 1965.271, s. 301

¹⁴³ Munch-Petersen, Dr. Juris H., *International og internordisk anerkendelse af domme*, 1933, s. 14

¹⁴⁴ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 191 og 192

alligevel stadig for, at den globale handel kan foregå på fuldstændig frie vilkår omkring værnetingsvalg og tvistløsning.

RPL § 223 a har ikke haft den ønskede effekt om at stå stærk i en forhandlingssituation – tværtimod har Danmark risikeret at stå uden for det internationale samarbejde, hvis ikke der var blevet forhandlet parallelaftaler omkring konventionerne på plads.

13. Skandinavisk retstilstand

De andre nordiske lande har traditionelt set været tilbageholdende med at anerkende og fuldbyrde udenlandske retsafgørelser. Der har i mange år været forsøgt at indgå forskellige nordiske konventioner om anerkendelse af landenes retsafgørelser. I 1857 takkede Norge nej til en konvention med Sverige. I stedet indgik Sverige så en konvention med Danmark om gensidig fuldbyrdelse af retsafgørelser i 1861.¹⁴⁵

Der har således været forsøgt et samarbejde i lang tid. Med indgåelse af Den nordiske Domskonvention i 1932 lykkedes det endelig.

Én af grundene til at Danmark pludselig blev meget restriktive i forhold til at anerkende udenlandske retsafgørelser, var det internordiske samarbejde, der kom med netop denne konvention. For at Den nordiske Domskonvention rigtigt kunne komme til sin ret var det nødvendigt at ensøre de nationale regler på området for anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.

Det vil grundet det tætte forhold i Norden og Skandinavien især være oplagt at konstatere retstilstanden hos Norge og Sverige.

13.1. Norge

Den retstilstand der blev indført i Danmark i 1933, blev indført i Norge med Rettergangsloven af 1915. Det var de samme principper, der var vigtige for både Norge og Danmark. Overenskomstreguleringen skulle ikke medvirke til, at andre end de nordiske landes retsafgørelser kunne anerkendes nemmere, og så var gensidighed en vigtig faktor.

§ 167 i Rettergangsloven blev ændret i 1932, og ordlyden blev således:

”Ved overenskomst med fremmed stat kan det vedtas, at rettskraftige avgjørelser, som er truffet av dens domstoler om borgerlige krav, skal ha bindende virkning også her i riket. Utenlandske rettsavgjørelser kan dog ikke anerkjennes i de søksmål, som nevnes i § 23 nr. 1 [fast ejendoms verneting], eller hvis anerkjennelsen vilde stride imot ærbarhet eller norske ufravikelige rettsregler.”

Den norske bestemmelse indeholder ikke direkte princippet om gensidighed. Det forudsættes på trods af dette stadig at være et krav i den oprindelige, norske bestemmelse, ligesom det var et krav i Danmark i den oprindelige § 223 a i RPL. I henhold til den norske bestemmelse må den udenlandske retsafgørelse ikke stride imod ærbarhed eller norske ufravigelige retsregler. Dette svarer til den

¹⁴⁵ Høyesterettsdommer Dolva, Trond, *Anerkjennelse og fullbyrding av sivile dommer i nordisk og europeisk perspektiv*, s. 23

danske bestemmelse om, at retsafgørelsen ikke må være uforenelig med landets retsorden. Det er således en ordre public ventil der findes i den norske bestemmelse som på samme måde i den danske.¹⁴⁶

Det danske retsplejeudvalg tilrådede at bibeholde den daværende liberale tilgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser. Den norske ”Sivilprosesskommisjonen” lagde da også i forbindelse med 1932-konventionen til grund, at udenlandske retskraftige domme ville have retskraft i Norge uden et krav om gensidighed eller en konvention. For at kunne fuldbyrde dommen, ville det kræve dom efter en norsk domstol.¹⁴⁷ Der var altså kun mulighed for middelbar eksekution i Norge.

Forinden Den nordiske Domskonvention kunne kun afgørelser, hvor der var aftalt værneting anerkendes i Norge. I Norge blev det at have mødt og forhandlet for en fremmed domstol ikke sidestillet med en udtrykkelig indgået værnetingsaftale, som i Danmark.¹⁴⁸

Tvistemålslovens (nu ophævet) § 168 a sagde, at aftalen skal være indgået skriftligt eller mundtligt med en skriftlig bekræftelse inden for rimelig tid. Der blev senere åbnet op for indgåelse af stiltiende værnetingsaftaler med tvistemålslovens § 92. Heri ansås an part for at have givet samtykke til, at domstolen behandler dennes sag, når parten har mødt og forhandlet uden at komme med indsigelser.¹⁴⁹

Ligesom i Danmark, diskuteres der i Norge, om ikke den udenlandske retsafgørelse har en vis bevisende vægt, selvom den ikke kan anerkendes. I teorien kan den derfor lægges uprøvet til grund, hvis ikke modparten kan bevise, at den er behæftet med fejl og mangler der gør, at den ikke bør lægges til grund. Beviskraften kan her være både svag og stærk. Hvis den er svag må det antages, at der er behov for en prøvelse af bevismaterialet, som allerede én gang har været fremlagt for en fremmed domstol.

Betingelserne for, at en udenlandsk retsafgørelse kan anerkendes i Norge er stort set de samme som i Danmark. For det første skal norske lovvalgsregler skulle føre til den samme anvendelse af de regler, der er blevet anvendt på den udenlandske retsafgørelse. Dernæst har det betydning om hvor grundig dommen er, om der er dissens, hvilken instans der har afsagt den mv. For det tredje skal bevisbedømmelsen have været rigtig. Hvis der nu er kommet nye, faktiske omstændigheder, kan den norske domstol ikke blot se bort fra disse når det skal vurderes, om retsafgørelsen kan lægges til

¹⁴⁶ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 295f

¹⁴⁷ Høyesterettsdommer Dolva, Trond, Anerkjennelse og fullbyrding av sivile dommer i nordisk og europeisk perspektiv, s. 24

¹⁴⁸ Høyesterettsdommer Dolva, Trond, Anerkjennelse og fullbyrding av sivile dommer i nordisk og europeisk perspektiv, s. 25

¹⁴⁹ Einstabland, Nils Kristian og Steinberg, Geir, Tvangsfullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser i Norge, s. 8f

grund. Som det fjerde og sidste må den udenlandske retsafgørelse ikke stride mod norske præceptive regler og ordre public.¹⁵⁰

13.2. Sverige

I Sverige er der ikke en regel svarende til den danske § 223 a i RPL. Sverige har altid været meget afvisende over for fremmede domme. Hvis der er en, som har fået dom over et krav i udlandet, vil fordringshaveren stadig være henvist til at anlægge ny sag i Sverige. Her kan der fremlægges beviser og retlige argumenter. Domstolen har fri prøvelsesret, selvom der både kan og bør tages hensyn til dem foregående rettergang og dom, både ved bedømmelse af beviserne og ved anvendelsen af den fremmede ret. I Finland gælder i øvrigt de samme regler som i Sverige.¹⁵¹

Den svenske hovedregel er, og har altid været, at udenlandske retsafgørelser ikke kan anerkendes og derved savner både eksigibilitet og materiel retskraft i landet.

Der er dog i Sverige en vis adgang til at tillægge udenlandske retsafgørelser bevismæssig værdi. Når der bliver anlagt en ny sag om en tvist, der er afgjort af en fremmed domstol, bør de svenske domstole ved deres afgørelse tage hensyn til den udenlandske dom.¹⁵²

Der er i Sverige nogle domme, som godt kan anerkendes. Ligesom Danmark, anerkender Sverige de konstitutive domme og adskiller disse fra de deklatoriske domme. Denne sondring er blevet stærkt kritiseret som værende uholdbar i svensk litteratur.¹⁵³

13.3. Opsamling

Sverige og Norge var altså noget mere restriktive i deres tilgang til at anerkendes udenlandske retsafgørelser, selv før Den nordiske Domskonvention blev indgået.

I dag ligner retstilstanden i de skandinaviske lande hinanden; der sondres mellem konstitutive og deklatoriske domme, en dom kan tillægges bevismæssig vægt, den fremmede domstol skal have haft kompetence og flere enslydende nuancer i retstilstanden.

¹⁵⁰ Einstabland, Nils Kristian og Steinberg, Geir, Tvangsfullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser i Norge, s. 12f

¹⁵¹ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 296

¹⁵² Undén, Östen, Om Utlandska Domars Rättskraft i Sverige, Svensk Juristtidning, 1933.105, s. 1f

¹⁵³ Eek, Hilding, Utländsk Civildom, Svensk Juristtidning, 1957.174, s. 7

14. Diskussion

Den helt klare hovedregel er, at udenlandske retsafgørelser ikke kan anerkendes i Danmark, hvis ikke Justitsministeren har fastsat bestemmelse herom, jf. RPL § 223 a.

En retsafgørelse der ikke kan anerkendes i Danmark vil ikke blive tillagt bindende virkning.¹⁵⁴ En fordringshaver, der i udlandet har fået dom over en person med bopæl i Danmark, vil have fuldbyrdet sit krav, må som udgangspunkt må anlægge sagen på ny i Danmark.

Her er "udgangspunktet" et nøgleord, da der måske er ved at blive åbnet op for en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.

Lige siden 1933 har der i litteraturen været diskussioner om, at der burde være en sådan ulovbestemt adgang, men først i 2001 blev der rent faktisk opstillet nogle betingelser af domstolene med UfR 2001.1949 Ø.

De betingelser der kan udledes af dommen er, at:

- Den udenlandske domstol skal have international kompetence
- Den udenlandske retsafgørelse skal være gyldig og endelig
- Den udenlandske retsafgørelse må ikke stride mod ordre public
- Den udenlandske retsafgørelse skal grundlæggende være rigtig
- Den udenlandske retsafgørelse må ikke lide af væsentlige fejl og mangler

En sidste betingelse, som ikke er blevet udledt af dommen direkte, men som litteraturen har påpeget er, at den udenlandske retsafgørelse ikke må være uforenelig med tidligere afgørelser.¹⁵⁵

Denne afhandling har været forholdsvis ensidig i forsøget på at fremsætte nogle betingelser for, at der findes en ulovbestemt adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser. Udover den lovbestemte hovedregel om, at der ikke findes en sådan adgang, kan det udfordres yderligere.

Det kan blandt andet diskuteres, om det rent faktisk er nogle betingelser der udledes for anerkendelse af de udenlandske domme, eller om dommen blot viser, at udenlandske retsafgørelser har en bevisende vægt for de danske domstole.¹⁵⁶

¹⁵⁴ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 274

¹⁵⁵ Christensen, Thomas E., UfR 2015B.387 sp. 390

¹⁵⁶ Frank, Morten og Gam, Gregers, UfR 2013B.185 sp. 189

Det der taler for, at de argentinske domme blot havde bevisende vægt i UfR 2001.1949 Ø er, at der blev foretaget omfattende vidneafhøringer under sagen i Danmark. Det kan menes, at der skete en prøvelse af sagens realitet igen i Danmark, på trods af, at der allerede havde foregået dette i Argentina.

Modsynet til dette er, at selvom der blev afhørt vidner, så var dette en betingelse for at få oplyst sagen fuldstændigt. Det var således ikke en så omfattende prøvelse, at det kan anses som værende en ny materiel prøvelse af sagen. Dette synspunkt taler for, at de argentinske domme blev lagt til grund for domsafsigelsen i anerkendende form i stedet for blot at have en bevisende vægt.¹⁵⁷

Det kan tale imod en decideret adgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, at der indtil videre kun findes én dom, som har anerkendt en udenlandsk retsafgørelse. Det står tydeligt i loven, at udenlandske retsafgørelser ikke kan anerkendes, med mindre Justitsministeren har afsagt bestemmelse herom. Det kan derfor godt være at trykke for hurtigt på aftrækkeren at konkludere ud fra den, at der nu er åbnet for at anerkende udenlandske retsafgørelser.

UfR 2011.3001 V anerkendte godt nok ikke den udenlandske retsafgørelse, men i denne dom var dommerne stadig inde og vurdere, om betingelserne for at gøre dette var til stede. De fandt dog, at den udenlandske retsafgørelse ikke var klar nok, og derfor ikke kunne anerkendes. I præmisserne kan læses, at der bliver foretaget en vurdering på både værnetingsaftalen og gyldigheden af retsafgørelsen.

¹⁵⁷ Christensen, Thomas E., UfR 2015B.387 sp. 391

15. Konklusion

Det har, lige siden § 223 a blev indsat i RPL været kritiseret af teoretikere og praktikere, at Danmark pludseligt valgte denne restriktive tilgang til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser.¹⁵⁸ Grundet den store globalisering og den internationale handel er der nu, mere end nogensinde før, brug for at kunne anerkende hinandens retsafgørelser.¹⁵⁹

Det var jo ikke sådan, at de danske domstole anerkendte enhver udenlandsk retsafgørelse, der blev præsenteret for dem. Der var nogle betingelser, som den udenlandske retsafgørelse skulle opfylde, før den kunne blive anerkendt. Grunden til, at der blev opstillet nogle betingelser til anerkendelsen af de udenlandske retsafgørelser var, at en dansk domstol kunne ende med at acceptere et resultat anderledes end det, som de selv ville have fundet frem til ved anvendelse af danske regler.¹⁶⁰ Det er derfor, at selv før 1933 da § 223 a blev indført i RPL, at de udenlandske domme gennemgik en vis prøvelse, før de danske domstole blankt ville acceptere dem. På denne måde kunne de sikre sig, at de udenlandske domme trods alt havde en form for kvalitet, før de lagde dem til grund for deres egen domsafsigelse.

Uanset kritikken er det hovedreglen, at RPL § 223 a spærrer for adgangen til anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, med mindre Justitsministeren har fastsat bestemmelse om andet.

Der er nogle retsafgørelser, som alligevel bliver anerkendt. Disse er de konstitutive retsafgørelser. Det er altså kun de deklaratoriske retsafgørelser som falder ind under RPL § 223 a.¹⁶¹

Problemet med ikke at ville anerkende udenlandske retsafgørelser i Danmark er, at det således er svært at få dem tvangsfuldbyrdet i landet. En part, der har fået dom over sit krav i udlandet, hvor den tabende part ingen formue har, kan ikke bruge den til noget, hvis dommen ikke kan eksekveres der, hvor den tabende part har sin formue. RPL § 479 følger § 223 a i samme lov rigtig fint, hvor det helt klare udgangspunkt er, at det kun er ifølge Justitsministerens bestemmelser, at en udenlandsk retsafgørelse kan eksekveres i Danmark. Det må dog formodes, at hvis en udenlandsk retsafgørelse kan anerkendes i Danmark, så vil den også kunne gøres eksekverbar ved, at der bliver afsagt eksekvaturdom på baggrund af den udenlandske retsafgørelse, hvorefter den vil kunne tvangsfuldbyrdes gennem fogedretten.

¹⁵⁸ Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933

¹⁵⁹ Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271, s. 303

¹⁶⁰ Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, s. 111

¹⁶¹ Lindencrone & Werlauff, Dansk retspleje, s. 423

Med dommene UfR 2001.1949 Ø og UfR 2011.3001 V er der blevet åbnet op for en ulovbestemt adgang til at anerkende udenlandske retsafgørelser. Det er ikke alle, der uden videre kan anerkendes. Der skal opstilles nogle betingelser der sikrer, at de danske domstole ikke anerkender nogle helt utilbørlige retsafgørelser.

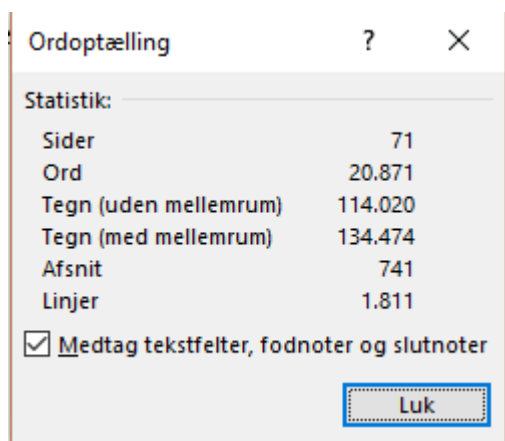
Den første betingelse er, at den udenlandske domstol må have været kompetent efter egne, internationale privatretlige regler. Kan dette konstateres, skal den udenlandske retsafgørelse ligeledes være endelig og gyldig, ikke være stridende mod ordre public og være rigtig. Desuden må den ikke lide af fejl og mangler og den må ikke være uforenelig med tidligere retsafgørelser.

Er disse betingelser opfyldt, har de danske domstole altså åbnet så meget op for anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, at en sådan vil kunne blive anerkendt på et ulovbestemt grundlag i Danmark.

Der findes altså adgang til at anerkende udenlandske retsafgørelser på et ulovbestemt grundlag i Danmark, hvorefter det vil være muligt at kunne få den udenlandske dom tvangsfuldbyrdet.

16. Underskrift og anslag

Der er skrevet 134.474 anslag, altså 56 normalsider.

Denne afhandling er udarbejdet i København af Esther Dam Simonsen

Dato: 16. maj 2018 Esther D. Simonsen

17. Litteraturliste

Bøger

- Borum, O.A, Lovkonflikter, G.E.C. Gads Forlag, 4. udg., 1957
- Evald, Jens: At tænke juridisk, 4. udg., Nyt Juridisk Forlag, 2011
- Gomard, Bernhard, Møller, Jens, Talevski, Oliver og Thønnings Peter, Kommenteret Retsplejelov – Bruxelles I-forordning, Bind I og II, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 8. udg., 2008
- Gormard, Bernhard og Kistrup, Michael, Civilprocessen, Karnov Group, 7. udg. 2013
- Hertz, Ketilbjørn, Bruxelles I-forordningen med kommentarer, Jurist- og Økonomforbundets forlag, 2. udg., 2015
- Lindencrone & Werlauff, Dansk Retspleje, Karnov Group Denmark A/S, 7. udg., 2017
- Lookofsky, Joseph og Hertz, Ketilbjørn, International privatret på formuerettens område, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 5. udg., 2015
- Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1, udg., 2014
- Nielsen, Peter Arnt, International Handelsret, Karnov Group, 3. udg., 2015
- Nielsen, Peter Arnt, International privat- og procesret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udg., 1997
- Nielsen, Ruth og Tvarnø, Christina D., Retskilder og Retsteorier, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 3. udg., 2011
- Philip, Allan, Dansk international privat- og procesret, Juristforbundets Forlag, 3. udgave, 1976
- Schmidt, Torben Svénné, International Formueret, Forlaget Thomson Gadjura, 2. udgave, 2000
- Smith, Eva, Civilproces, Forlaget Thomson A/S, 4. udgave/3. Oplag 2005
- Werlauff, Erik: Retssager, Civilprocessens grundbegreber, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udg. 2011

Artikler

- Blume, Peter, Retskildebegrebet, UfR 2013B.94
- Christensen, Thomas E, Ulovbestemt anerkendelse af udenlandske retsafgørelser, UfR 2015B.387

- Frank, Morten og Gam, Gregers, Anerkendelse af udenlandske retsafgørelser og voldgiftskendelser i dansk ret, UfR 2013B.185
- Hvidberg, Otto, Udenlandske Domme, Juristen, 1970.392
- Lando, Ole, Anerkendelse af fremmede domme, TfR 1965.271
- Munch-Petersen, Dr. Juris H., International og internordisk anerkendelse af domme, 1933, UfR 1934B.1

Skandinavisk litteratur

- Eek, Hilding, Utländsk Civildom, Svensk Juristtidning, 1957.174
- Einstabland, Nils Kristian og Steinberg, Geir, Tvangsfullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser i Norge, 1997, Tidsskrift for forretningsjus, 01/1997 (Volum 3), s. 75-95
- Høyesterettsdommer Dolva, Trond, Anerkjennelse og fullbyrding av sivile dommer i nordisk og europeisk perspektiv, i "Festskrift til Ole Due", Gad, 1994
- Undén, Östen Om Utlandska Domars Rättskraft i Sverige, Svensk Juristtidning, 1933.105

Love og konventioner

- Bruxelles I-forordningen: Forordning nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, gennemført ved Lov 2006-12-20 nr. 1563
- Bruxelleskonventionen: EF-konventionen af 1968-09-27 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager
- Den nordiske Domskonvention: Indgået i København den 16. marts 1932
- Konventionen af 19. juni 1980 om, hvilken lov der skal anvendes ved kontraktretlige pligter
- Luganokonventionen: 88 / 592 / EØF Konvention om Retternes Kompetence og om Fuldbyrdelse af Retsavgørelser i Borgerlige Sager, herunder Handelssager
- Mellemrigsloven: Lov af 19. januar 1861
- Retsplejeloven: LBK nr. 1101 af 22-09-2017 (gældende), ved Lov nr. 300 af 8. juni 1977 (historisk) og Lov nr. 340 af 23. december 1932 (historisk)
- Voldgiftsloven: Lov 2005-06-24 nr. 553 om voldgift

Forarbejder

- Betænkning 1971 nr. 634 om udlæg og udpantning

- Betænkning 1985 nr. 1052 om retternes stedlige kompetence i borgerlige sager mv. (EF-domskonventionen)

Retspraksis

- UfR 1936.1010 Ø
- UfR 1940.652 H
- UfR 1952.631 Ø
- UfR 1956.912 SH
- UfR 1962.215 Ø
- UfR 1964.200 Ø
- dom af 9. december 1994 i sagen Torija mod Spanien
- 145/86 Hoffmann mod Krieg
- UfR 1997.483 V
- UfR 2001.1949 Ø
- UfR 2004.3058 H
- UfR 2006.1946 Ø
- UfR 2007.1156 Ø
- UfR 2011.3001 V